

Војнопензионерске теме и дилеме

ДА ЦАРУЈЕ ПРАВДА

У децембру ће војни пензионери примити прву пензију увећану за девет одсто, а од првог јануара се очекује да месечна примања буду увећана за још око 12 одсто. Аутономни фонд војних осигураника би могао да исправи значајнији део неправди.

Ево, ових дана, државна администрација бије битку за најављено усклађивање пензија за девет одсто. Да би се опредељење операционализовало у процедури је предлог Закона о допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Тако ће члан 80 в гласити: „Изузетно од члана 80, овог закона, пензија се почев од пензије за месец новембар 2022. године усклађује за девет одсто. Усклађени износ пензије из става 1. овог члана представља основ за даље усклађивање пензија у складу са чланом 80. овог закона“.

Закон се доноси по хитном поступку јер је укупна друштвено-економска ситуација актуелизовала питање висине пензија с обзиром на нагли и велики пораст инфлације.

„Пошто се овакав раст инфлације није могао предвидети, оцењено је да је неопходно предузети додатну меру заштите корисника пензија као посебно осетљиве категорије становништва. Имајући у виду изнет, пошто се понуђено законско решење доноси због околности које се нису могле предвидети, доношење овог закона по хитном поступку омогућило би Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање да благовремено исплати увећани износ пензија, а у циљу побољшања финансијског положаја корисника пензија и тиме отклањања евентуалних штетних последица због тренутне ситуације, што је од општег интереса“ наводи се у образложењу предлога.

Предлаже се, такође, да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, како би се обезбедило ефикасно и несметано функционисање система пензијског и инвалидског осигурања, а у циљу побољшања финансијског положаја корисника пензија. Уобичајено је да закони ступају на снагу осмог дана од објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Јадиковка предлагача закона како се ове околности, то јест галопирајућа инфлација, нису могле предвидети није реална потка на којој се гради усклађивање пензија. Можда би Влади, то јест Скупштини Републике Србије, требало сугерисати да параграфима у закону предвиде и овакву околност. Чак би било добро, како се често не би мењао текст закона, предвидети и околности дефлације. А зашто не би, јер је то могућа економска категорија.

У образложењу администрације за предлог законског решења дат је и уставни основ, а у разлозима за доношење закона стоји и закључак да је у овом тренутку неопходно додатно унапредити стандард корисника пензије, с обзиром да је у питању нарочито осетљива категорија становништва.

Зашто је категорија пензионера толико осетљива?

Поједностављено речено, законом нису одређене црвене линије испод којих не би смело да се крећу пензије. Свима је јасно да су прошла „златна“ времена када су пензије биле на нивоу од 85 одсто у односу на плате. На први поглед се чини да је затајила и међугенерациска солидарност. Они који су у радном односу и те како треба да буду заинтересовани да се пензије усклађују према нивоу инфлације и у складу са порастом општег стандарда запослених. Неке пензије су пале на ниво испод 40 одсто у односу на плате.

Војне пензије су на нивоу од 60 одсто у односу на плате.

Држава засигурно треба да одреди минималну пензију. На основу тог износа, сразмерно укупно уплаћеним средствима у пензиони фонд и дужине радног односа, треба одредити више пензије. Реч је о веома сложенем поступку, али ако се жели правда онда не треба жалити труда да се дође до најбољих решења.

Десило се то да је држава хтела да уравнотежи плате возача у јавном сектору. То администрацији у више наврата и озбиљних покушаја није пошло за руком. Да ли је реч о неспособности оних који треба да уравнотеже плата возача, или оваквој ситуацији кумују моћници у државној хијерархији, није јасно.

Занимљиво је да је држава брзо пронашла и уставни основ и правну формулацију за предстојеће повећање пензија, али да то није учинила за враћање закинутог дела пензија од 2014. до 2018. године. Пензионери су обраћали надлежним органима у више наврата, али су наилазили на зид ћутања.

Нажалост пензионери су, због ћутања или одбијања државе да врати позајмљени део пензија за стабилизацију државних финансија, посегли за тужбама, али пословично трома правосудје још није окончало поступке. Многи се питају зар чиновници нису плаћени и да брину о свим модалитетима државних финансија, па када су у неким финансијским трансакцијама оштећени грађани, треба да реагују по аутоматизму. Није њихово само да брину о приходној страни буџета, већ и о расходној, поготову када су оштећена страна грађани. Ако на то правилно реагују, држава ће добити на ауторитету.

Има ли ичега праведнијег него да држава врати онолико пара колико је снагом закона одузела од пензионера. Према Уставу Републике Србије пензије су приватна имовина пензионера, па би враћање новца била очекивана радња. Зашто у држави надлежни с тим у вези и даље ћуте, није јасно.

На недавно упућено писмо председнику Србије Александру Вучићу, председник УВПС Љубомир Драгањац указао је на проблеме који оптерећују војне пензионере у оквиру Републичког фонда за ПИО. Предлог репрезентативне војнопензионерске организације је да се војне пензије врате у Фонд за социјално осигурање војних осигураника. У том окружењу би се аутономно исправили неправде, па би нестали проблеми са којима се суочавају војни пензионери.

Усвему треба имати у виду специфичности војне професије. Оне су уважене у огромној већини земаља света. Изузетно тешка и сложена професија подофицира и официра треба да буде издашније награђена, јер од одбране зависи опстанак државе. Познато је да се наш систем одбране сусреће са проблемом сталног одлива кадра. Знајући какав квалитет у себи носе официри, приватне компаније им дају плате два или три пута веће и на себе преузимају све трошкове школовања које су дужни да плате млади официри који напуштају војску. Уочавајући тај проблем, држава ће већ од 1. јануара 2023. године повећати плате официрима за 25 одсто. То је, вероватно, почетак значајнијег увећања плата у систему одбране. Уколико би држава још прокламовала да ће гарантовати износ пензија на нивоу од 85 одсто у односу на последњу плату подофицира и официра, сигурно би већи број професионалаца остати у служби до краја каријере. Била би то значајна порука за све.

Плате официра су и раније биле трн у оку душебрижника. Када је једном у Скупштини СФРЈ неко од посланика негодовао због предлога да се повећају плате подофицира и официра, тадашњи савезни секретар за народну одбрану генерал армије Никола Љубичић је реаговао тако што је посланицима поставио питање чији син је старешина ЈНА. Тада су, да само додамо, посланици били времешнији људи, највећма борци НОР-а. Нико од њих се није могао похвалити да је сина позивом определио за војску.

Плате и пензије оних који раде у систему одбране треба уредити тако да издрже пробу времена на дуге стазе. Ако је Фонд за СОВО функционисао без проблема готово четири деценије, зашто се то не би догодило и у наредном периоду. Неопходне промене подразумевају враћање пензија у Фонд за СОВО. Број војних пензионера у Србији је на нивоу статистичке грешке, па другачије регулисање њихових месечних примања не би угрозило државни буџет.

Звонимир ПЕШИЋ

Одговор о пензијском и инвалидском осигурању војних пензионера

НИСУ УВАЖЕНЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ

Уз Министарства за рад, запошљавање борачка и социјална питања (потписао помоћник министра Зоран Милошевић) стигао је акт насловљен на председника УВПС пензионисаног генерал-потпуковника Љубомира Драгањца који због значаја доносимо у целисти:

„Поводом Вашег дописа који сте упутили председнику Републике Србије, а достављене Влади Републике Србије и овом министарству на даљу надлежност, у којем предлагате смањење разлике у примањима професионалних припадника Војске Србије и пензионисаних официра и подофицира, из делокруга овог министарства, имајући у виду прописе о пензијском и инвалидском осигурању, указујемо на следеће:

Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 101/10), у постојећи систем пензијског и инвалидског осигурања од 1. јануара 2012. године, укључени су војни осигураници и корисници, тако да од тог датума и ова категорија осигураника има иста права и обавезе као и остали осигураници у систему пензијског и инвалидског осигурања, уз одређене повољности у односу на остале осигуранике.

Напомињемо, да је њиховим укључивањем у „цивилни систем“ пензијског и инвалидског осигурања успостављен јединствен систем пензијског и инвалидског осигурања у Србији и да своја права остварују у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање.

Поред тога, што се тиче усклађивања пензије, указујемо да је одредбом члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 116/07), који је ступио на снагу 1. јануара 2008. године, било прописано да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до дана ступања на снагу тог закона, врши по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање. Наведено је значило да се од 1. јануара 2008. године и на кориснике војних пензија примењују одредбе о редовном усклађивању пензије сагласно прописима о пензијском и инвалидском осигурању, односно корисницима војних пензија, као и осталим корисницима пензије, пензије се усклађују по истој динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

Имајући наведено у виду, постоје одређене погодности за професионална војна лица у односу на остале категорије осигураника, указујемо Вам на следеће:

Овој категорији осигураника се за разлику од осталих, обезбеђује повољнији износ пензије, а с обзиром на специфичности и ризике ових радних места. У складу са чланом 79. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 34/03, ...62/21), приликом одређивања висине пензије, за професионална војна лица, која су утврђена као одређена категорија осигураника, за израчунавање годишњег личног коефицијента се узима пери-

од од 1. јануара 1996. године, за разлику од осталих категорија осигураника којима се за израчунавање годишњег личног коефицијента узима период од 1. јануара 1970. године. Поред тога, у складу са ставом 3. истог члана Закона, тако утврђен износ пензије увећан за 20% представља укупан износ пензије за ове осигуранике.

Примера ради, пензија осигураника који оствари право на старосну пензију у складу са прописима о пензијским и инвалидским осигурањем, применом члана 63. Закона (пензија се израчунава применом посебне формуле дефинисане у закону) износи 60.000 динара, док за професионално војно лице се иста увећава за 20%, тако да пензија износи 72.000 динара (60.000 динара + 12.000 динара = 72.000 динара).

Затим, ако упоредимо и друге податке за ову категорију осигураника, приметно је и веће учешће просечне пензије и просечне старосне пензије у просечној нето заради у односу на друге категорије осигураника. Према последњим подацима из јула 2022. године, учешће просечне пензије за професионална војна лица у просечној нето заради у Републици Србији износи 85,4 % (учешће просечне старосне пензије у нето заради износи 99,6%), док код осталих корисника пензија из категорије запослених износи 44,0% (48,2%).

С друге стране, расходи за пензије за професионална војна лица су већи него приходи од доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за ову категорију корисника, тако да су већа издвајања из буџета за покриће недостајућих средстава за исплату пензија. У вези са наведеним, нето расходи за пензије за професионална војна лица за 2021. годину износе 24,5 милијарди динара, док приходи од доприноса за пензијско и инвалидско осигурање износе 6,5 милијарди динара.

Посебно указујемо да су корисници војне пензије обухваћени свим мерама које се предузимају у циљу побољшања стандарда корисника пензије, као што је исплата новчаног износа као увећања уз пензију и исплата једнократне новчане помоћи у складу са закључцима Владе.

Према томе, имајући у виду изнето, сматрамо да не стоје наводи из вашег дописа, у којем указујете на дискриминисани положај војних пензионера. Наиме, с обзиром на горе наведене примере, према прописима из пензијског и инвалидског осигурања и даље су војни пензионери у повољнијем положају у односу на друге категорије корисника пензија, како у погледу услова за остваривање права, тако и у погледу висине пензије.

У сваком случају, ово министарство из своје надлежности анализира и прати све параметре који су од значаја за пензијски систем, како би се даље унапредио положај свих осигураника и корисника пензије, узимајући пре свега у обзир финансијску одрживост и приоритете нашег пензијског система“.

Честитка
министру одбране
Милошу Вучевићу

СРБИЈИ ИЗНАД СВЕГА ПОТРЕБАН МИР

Председник УВПС Љубомир Драгањца, поводом избора на функцију министра одбране, упутује је честитку Милошу Вучевићу, следеће садржине:

Поводом избора на функцију министра одбране у Влади Републике Србије у име Удружења војних пензионера Србије које окупља близу 20.000 чланова и у своје лично, упућујем Вам искрене честитке и најбоље жеље за успехе у обављању за народ и државу те значајне дужности.

Србији је изнад свега потребан мир, како би се обезбедили услови за свеопшти развој, што одвраћањем од нарушавања државног поретка може и мора да обезбеди само јак и стабилан систем одбране.

Убеђени смо да ћете Ви лично, као и до сада, давати значајан допринос напретку земље, одговорима на све изазове и претње, посебно јачању одбрамбених потенцијала државе. Надамо се да ће сарадња Удружења војних пензионера Србије и Министарства одбране бити настављена узлазном путањом, у складу са досадашњом праксом и свеукупним потребама и интересима.

Обележен дан ослобођења Ниша у Првом светском рату

ПОЛОЖЕНИ ВЕНЦИ

Пологањем венаца на Споменик војводи Петру Бојовићу, 12. октобра обележено је 104. година од ослобођења Ниша у Првом светском рату.

Венце су положили представници Града, заменица градоначелнице Душица Давидовић и председник Скупштине града др Бобан Џунић, војске, полиције и многобројна удружења која негују традиције ослободилачких ратова, међу којима је и Удружење војних пензионера Србије.

Обележен Дан 63. падобранске бригаде

ОДАТА ПОШТА ЈУНАЦИМА

На Нишком аеродрому 14. октобра обележен је Дан 63. падобранске бригаде. Командант те јединице, бригадни генерал Ненад Зонић, испред свечаног строја предао је рапорт ЗНГШ ВС генерал-потпуковнику Петру Цветковићу. Након тога су генерали Цветковић и Зонић одржали пригодне говоре и уручили признања награђеним припадницима бригаде и члановима Удружења ветерана.

Уследило је полагање венаца на Споменик погинулим и преминулим припадницима 63. падобранске бригаде, а и обилазак Спомен-собе. У име Удружења војних пензионера Ниша, венац су положили Митке Богојев бивши командант 63. падобранске бригаде и члан ГрОд УВПС Ниш Милинко Николић, члан ГрОд УВПС Ниш и и Зоран Јашовић, председник ГрОрг УВПС Ниш.

Пре 78 година формиран је први падобрански батаљон у војној бази крај Барија у Италији, баш на дан када је Ниш ослобођен од фашизма. И ако се војна падобранска традиција у Србији баштини од предатних година, оснивање батаљона уз помоћ савезничких снага, узима се и за датум који наследница 63. падобранска бригада слави

као свој рођендан. Педесетих година у Новом Саду и Шапцу је формирана 63. падобранска бригада, па расформирана, а потом се у децембру 1967. године поново састала и трајно везала за Ниш у коме се предходно налазио Падобрански наставни центар.

З. Ј.

У ТОКУ ЈЕ ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ СЕЗОНСКОГ ГРИПА

Вакцинација против сезонског грипа за војне осигуранике, ове године, почела је на време, 17. 10. 2022. године, четворовалентном вакцином.

Вакцинација се спроводи у Центру војномедицинских установа Београд, ВБ Ниш, ВБ Нови Сад за све војне осигуранике, а на ВМА за запослене у тој установи.

Већина наших чланова припада различитим групама: старији од 65 година, кардиолошки болесници, особе са шећерном болешћу, високим притиском, слабијим имунолошким статусом.

Епидемиолошка ситуација је и даље веома сложена и зато сматрамо да је у циљу заштите здравља, смањења ризика од компликација, па и оних најлошијих сценарија веома важно благовремено вакцинисање.

До сада није било повратних информација да су наступили проблеми (што је најалост био случај прошле године), приликом вакцинације против сезонског грипа за војне осигуранике у местима где немамо војноздравствене установе, и надамо се да их неће ни бити.

Вакцинишите се на време!

С. Сталетовић

Веома је важно вакцинисати се на време

Обележавамо овај дан, али се и сећамо наших ратника, казао је др Бобан Џунић, председник Скупштине града Ниша.

Потомци ратника који су дали живот за нашу слободу, са поносом причају о својим прецима и истичу да је обележавање оваквих датума од огромне важности јер се на тај начин чува култура сећања.

Петар Бојовић је био српски и југословенски војвода. У Првом светском рату је био командант Прве армије која је ослободила Ниш. Када је донета одлука да се трупе повлаче ка Албанији, Бојовић је тада постављен за начелника Врховне команде. Због ратних заслуга Петар Бојовић је 13. септембра 1918. године добио чин војводе.

З. Јашовић

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у октобру 2022. године

ДА ПРОБЛЕМА БУДЕ МАЊЕ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 2. новембра 2022. године, размотрио захтеве достављене у октобру 2022. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Ужице Ј.З: 36.000 – по члану 7.004,00 динара;
ОпОр Звездара ГД: 34.000 – по члану 6.802,45 динара;
ОпОр Прокупље С.С: 34.000,00 – по члану 15.146,10 динара;
ОпОр Прокупље Ј.Б: 34.000,00 – по члану 17.810,52 динара;
ОпОр Звездара У.М: 32.000,00 – по члану 11.094,52 динара;
ОпОр Крагујевац Ц.М: 32.000,00 – по члану 13.684,50 динара;
ОпОр Ниш К.Д: 32.000,00 – по члану 17.473,76 динара;
ОпОр Вождовац П.А: 34.000,00 – по члану 9.434,50 динара;
ОпОр Земун Т.М: 32.000,00 – по члану 12.864,46 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника, без ограничења по издржаваном члану.

ОпОр Земун К.М: 15.000,00
ОпОр Чукарица А.Ч: 20.000,00
ОпОр Стара Пазова Ц.С: 25.000,00
ОпОр Зајечар М.З: 10.000,00
ОпОр Ниш К.С: 15.000,00
ОпОр Ниш М.Ј: 15.000,00
ОпОр Панчево Ј.Ј: 15.000,00
ОпОр Панчево Г.Д: 10.000,00
ОпОр Чукарица П.З: 25.000,00
ОпОр Лозница Ж.Т: 25.000,00
ОпОр Прокупље Д.Д: 25.000,00
Новчана средства ће бити уплаћена на текуће рачуне до 10. новембра 2022. године. Захтеви који буду достављени од 1. новембра до 30. новембра 2022. године, биће решавани почетком децембра 2022. године.

Сви захтеви за доделу социјалне и хуманитарне помоћи, који су достављени закључно са 31. октобром 2022. године су решени.

Извршни одбор

Свечана седница Општинског одбора УВП Новог Београда

ОКРЕНУТИ ЧОВЕКУ

Најмногољуднија организација у Удружењу војних пензионера Србије деловала је разгранатим активностима и у веома сложеним условима какве је креирао вирус корона. Рад се одвијао прилагођеним методама превасходно у оквирима месних организација.

У Свечаној сали Дома РВ и ПВО у Земуну 28. октобра одржана је Свечана седница Општинског одбора УВП Новог Београда. Том догађају присуствовали су Председник УВПС генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац, чланови Општинског и Надзорног одбора ОпОр, чланови ГлОд из ОпОр Нови Београд, затим члан ГлОд УВПС генерал-потпуковник у пензији Марко Негованић, генерал-пуковник у пензији, Милорад Обрадовић, председник ИзОд Клуба генерала и адмирала Србије генерал-мајор у пензији Лука Кастратовић, истакнути члан генерал-мајор у пензији Љубомир Бабић, па председник ИзОд ГлОд УВПС Зоран Вучковић са члановима тог тела Слободаном Пејовићем, Остојом Поповићем и Славољубом Сталетовићем, председник ОпОр Земун Славко Дошеновић, председник УБНОР-а Нови Београд Ранко Спалевић.

Председник ОпОрг УВП Новог Београда генерал-пуковник у пензији Божидар Бабић посебно је поздравио најстаријег члана Милана Поњавића, који ове године пуни 99 година живота.

После интонирања државне химне, минутом ћутања одата је пошта преминулим члановима ОпОр током последње три године.

У уводној речи председника Општинске организације Божидара Бабића наглашено је да се скупом обележава 29 година од формирања Општинске организације УВПС Нови Београд.

„Честитам члановима Општинског одбора овај, за све нас, истински празник, којим се обележава скоро пуне три деценије нашег постојања, сталног јачања и напора да се поштују изнад свега права људи који заслужују највише поштовање. Те давне 1993. године група ентузијаста, патриота и активиста, решила је да окупи војне пензионере Новог Београда и да формира организацију са основним циљем да се, удружени у УВПС, као део војних пензионера СР Југославије, успешно боре за своја права, да не буду препуштени сами себи у невероватно тешким условима и проблемима. Тада се ломила Југославија, а време је носило све већу неизвесност.

Било је тешко

Прошло је 29 година, нестале су неке државе и државне заједнице, а чврсто смо одређени да будемо уз Удружење и да се кроз овакву организацију боримо за наша права. Било је тешко, и требало је много времена да својим радом и активностима покажемо ко смо, да делимо судбину друштва, али да та иста држава треба да

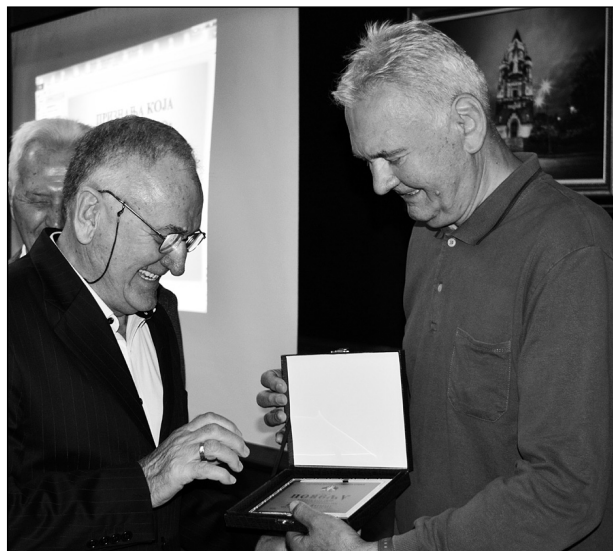
Уводну реч имао је Божидар Бабић

чује да и ми постојимо и да имамо права као и други грађани. Борили смо се и са доста муке остваривали стечена права, али само нека.

Ништа не бисмо остварили да није нашег УВПС, јер за нас нико не би знао. Захваљујући тако добро организованом и вођеном Удружењу добијали смо стручне и правне поуке како остваривати нека од права које је држава морала да призна и војним пензионерима, и у томе смо успели“, рекао је Бабић и наставио:

„Ово није јубиларна годишњица нашег постојања, али је значајна, јер смо последње три године, нажалост, и још увек под притиском и последицама вируса корона. Све нас је то спречавало да се масовније окупљамо и договарамо. Жеља нам је да и на овај начин нагостимо неко боље време у коме ће се нашим ангажовањем и разумевањем надлежних државних органа, постепено решавати неки, за нас војне пензионере, кључни проблеми о којима пишемо, разговарамо и тражимо повољнија и праведнија решења.

За ове три године, активности су се одвијале у органима општинске организације (МОд и ОпОд), јер за већа окупљања није било могућности. Био је то заиста тежак период за све нас. Остаје у сећању, и можда једног дана и записано у наставку монографије УВПС, са колико је напора и сналажења радио ОпОд и месни одбори, да се колико-толико окупе људи, да би се нека питања решавала, првенствено ми-

Признања УВПС уручио је председник Љубомир Драгањац

слим на пружање помоћи појединцима којима је била потребна. У границама наших могућности, морамо и овога пута одати признања људима у месним одборима који су чинили све што је могуће урадити да се очува организација и здравље људи, а да се истовремено пружи неопходна помоћ појединцима. Општински одбор је увек био на висини задатка. Налазио је прави садржај, време и начин рада да усмерава рад МОд и очува ОпОр, што није било ни мало лако. ОпОр у овом времену није напустио скоро нико. Наши проблеми и права за које тражимо праведнија решења од надлежних државних органа, истакнути су на нашим скупштинама, те је обавеза свих наших органа да на тим захтевима истрајемо“, закључио је Бабић.

КО СУ ДОБИТНИЦИ ПРИЗНАЊА

Општински одбор је на предлог председника месних одбора и ове године донео одлуку да се ода признања истакнутим члановима организације.

Највише признање Повеља УВПС додељена је Петру Ковачевићу, Душку Стојковићу и Милораду Марковићу.

Плакетом УВПС су награђени Зоран Марковић, Драгољуб Богуновић, Ратко Каталина, Раде Шарчевић и Ђуро Бечић.

Захвалница УВПС припала је Драгомиру Бабовићу, Милославу Блажићу, Милоју Видаковићу Антону Буркељцу.

На свечани скуп су осим руководећих људи позвани и гости

На почетку седнице одата је пошта преминулима у последње три године

Фотографија за успомену

према речима Драгањаца, јесте и то да се војни пензионери не осете усамљеним и одбаченим. Период за нама, који је обележио вирус корона, показао је виталност организације, то јест да су људи упућени једни на друге. И у тим сложеним околностима организација војних пензионера је функционисала на задовољство њених чланова, нагласио је Драгањац.

У име оних којима је уручено признање захвалио је Душко Стојковић.

Пензије на најнижим гранама

Председник УВПС Љубомир Драгањац рекао је да му је част и задовољство да се обрати овом величанственом скупу, да учествује у једној представи која је пример како се односити према људима који раде и помажу људима којима је то потребно.

„Срећни смо и задовољни што имамо такву организацију. Ви сте најорганизованији и срећни сте што имате за председника генерала Божидара Бабића. Мало је људи који се прихватају волонтерског рада, да буду на услузи другима. Ту је и генерал Туманов

који предано ради и чини да свима вама буде боље“, казао је Драгањац.

У наставку излагања председник УВПС је подвукао да су невоље војних пензионера отпочеле 2012. године када су пензије престале да прате плате професионалних припадника система одбране. Од пензија које су биле на нивоу од 85 одсто у односу на плате активних подофицира и официра, дошло се на ниво испод 60 одсто. Ко то може да оправда? Нећемо се мирити све док не будемо постигли циљ да пензије прате плате. Старешине у активnoj служби када оду у пензију тек тада схватају да пензије нису повољне по њих.

Једна од значајнијих улога Удружења,

„У години када славимо 29 лета од оснивања нашег удружења, која је била изборна година пуна изазова и потешкоћа, што на унутрашњем, тако и на спољном плану ценим да признања имају посебан значај, а нама причињавају част, понос и задовољство. Користим ову прилику и апелујем на све да будемо још активнији, посебно они на функцијама у Главном одбору, општинским и месним одборима, како би Удружење стекло још већу афирмацију и углед. Надам се да ће део нагомиланих проблема у наредном периоду бити позитивно решен за добробит целокупне војнопензионерске популације“ навео је Стојковић

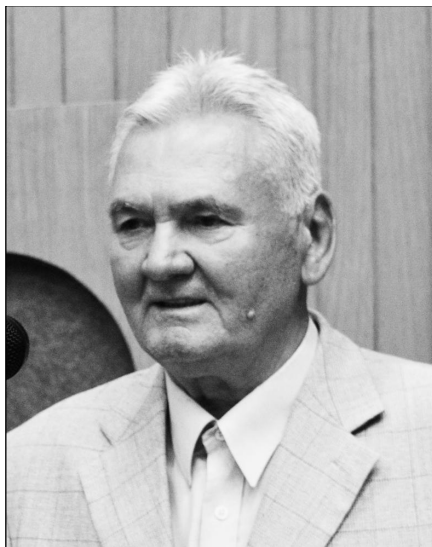
3. Пешић

Свечани скуп нишких војних пензионера ОДЛУЧНИ У ПРАВЕДЕНИМ ЗАХТЕВИМА

У враћању закинутих права, пензионисане старешине очекују да се уваже специфичности војне професије и да се валоризује све оно што су учинили за државу и народ током деценија у служби одбране земље. Правда се очекује од надлежних државних органа.

Председник нишких војних пензионера
Зоран Јашовић

Председник УВПС Љубомир Драгањац

Поводом 29 година од формирања у Нишу је 27. октобра одржана седница свечане Скупштине Градске организације УВП. Скупу су присуствовали многобројни гости из Команде КоВ, Војне болнице Ниш, јединица нишког гарнизона и из удружења са којима војни пензионери сарађују. Седници је присуствовао и председник УВПС Љубомир Драгањац.

Пре 29 година, 29. октобра 1993. године, на оснивачкој Скупштини, уз присуство 800 делегата, формирана је Градска организација УВП Ниш. Припреме за оснивачку Скупштину обавио је Иницијативни одбор са Драгољубом Лазићем на челу, који је изабран за првог председника Градског одбора.

„Данас Градска организација има 12 месних организација на територији Ниша, МО Алексинац, затим Секцију летача и падобранаца, војне пензионере из Гаџиног Хана, Сврљига и Беле Паланке. Подружница Клуба генерала и адмирала Србије у Нишу је придружени колективни члан. Градска организација покрива и општине Алексинац, Гаџин Хан, Сврљиг и Белу Паланку.

Градска организација УВП Ниша, по броју чланова, једна је од највећих у Србији.

Законом о Војсци Србије од 2008. године и новим Правилником о платама и другим новчаним примањима активних професионалних лица Војске Србије, укинута је усклађивање војних пензија са процентом повећања плата професионалних војних лица. Тиме је дошло до великих разлика у висини пензија лица истог чина и положаја,

али пензионисаних у различито време. Тим законом није извршено усклађивање војних пензија са ванредним усклађивањем за 11,06 од 1. јануара 2008. године, чиме је повређен закон на штету војних пензионера. Војни пензионери су то своје право потражили путем обраћања надлежним државним и судским органима, понављајући захтеве три и четири пута и успели да дођу до највише судске инстанце. Држава је признала право, али га је смањила за готово трећину, тачније за 4,21%. Тако су војни пензионери поново оштећени... Сада се усклађивање пензија врши по прописима које обезвређују особности војне професије. Пребацивање војних пензија из Фонда за СОВО у Фонд ПИО такође је поделило војне пензионере, на оне који су до тада били пензионисани и оне који се пензионишу од 1. јануара 2012. године, јер се њима у пензију обрачунава и накнада по основу бенифицираног стажа у износу од 20%, чиме се још више увећава разлика између пензија лица истог чина и положаја“, рекао је председник ГО УВП Ниш Зоран Јашовић.

Укинут је и Правилник о једнократној новчаној помоћи за побољшање материјалног положаја корисника војних пензија, која се углавном односила на решавање тешке материјалне ситуације и тешке болести.

Четири године су популацији од 90 одсто војних пензионера умањена новчана примања. Закон на основу којег је то чињено, у међувремену је укинут, али нема наговештаја да ће та средства бити враћена онима од којих су одузета. Нигде се не помиње да ће

се то учинити на било који начин и у било којем облику. Пензионерима се сервирају бројке како су пензије повећаване, уз констатацију да никад нису биле веће.

„Председник УВПС је у септембру ове године упутио писмо и председнику државе, који се односи на пензије. Нагласио је да се непрекидно продубљује разлика између плата професионалних припадника Војске Србије и пензионисаних припадника Војске Србије, који су деценијама часно и са успехом обављали значајне и тешке дужности у области одбране земље. Створене су драстичне разлике у висини пензија старешина истог чина и положаја, што се раније није догађало. Стога УВПС предлаже аутоном-

УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА ВЕЗАТИ ЗА ПЛАТЕ

Обраћајући се скупу, председник УВПС Љубомир Драгањац навео је да пензије представљају највећи проблем онима који су деценијама били у служби државе и народа. Све је почело онда када се војне пензије, на основу закона који је био уперен против војних пензионера, нису више усклађивале са платама професионалних припадника система одбране. После тог потеза (1.1. 2008) пензије се више нису опоравиле.

„Поводом усклађивања војних пензија обратили смо се и председнику државе. Нећемо одустати од наших захтева, а разговараћемо са свима онима који могу да нам помогну у праведном решењу те ситуације. Морамо ствари да поставимо на право место“, рекао је Драгањац.

У наставку излагања председник УВПС је рекао да су од 2014. до 2018. године војни пензионери дали држави од седам до десет пензија, како би се стабилизовале јавне финансије. Навео је да тај износ војни пензионери нису поклонили држави и да очекују да им она врати оно што је узела.

Осврнувши се на систем станограђење у режији Владе Републике Србије и доделе на основу „брзих прстију“, указао је да то не одговара војним пензионерима. Они нису вични новим технологијама, а и када би се квалификовали за по цени повољне станове, не би могли да их откупе, јер су године живота препрека за добијање кредита код комерцијалних банака.

но уређење пензијског система војних осигураника, тако што би се износ пензије утврђивао у одговарајућем проценту (85%) од износа плате у последњем месецу пред пензионисање, пензије усклађивале са порастом плата у Војсци, а послови пензијског осигурања вратили у делокруг Фонда за СОВО, као што је и било пре 1. јануара 2008. године, када су донете измене и допуне Закона о Војсци Југославије“, истакао је Јашовић.

У наставку излагања он је саопштио доbru вест, то јест да ће пензионери старији од 75 година убудуће имати бесплатни превоз у градском саобраћају Ниша.

„Увели смо солидарну помоћ за пензионере, чија су примања по члану домаћинства ниска, а и за случајеве тешког обољења и елементарних непогода. За ту намену

Седници су присуствовале многе званице јавног живота Ниша

На свечаности је наступио и хор „Учитељска лира

се издваја 40% чланарине. Једино смо удружење које 40% чланарине издваја за солидарну и хуманитарну помоћ члановима.

У последњих годину дана УВПС је доделило члановима у Нишу солидарну и хуманитарну помоћ у укупном износу од 1.222.000 динара. Градска организација у Нишу је доделила солидарну помоћ за 51 лице који су прележали вирус ковид 19, по 10.000 динара, што је укупно 510.000 динара.

Што се стамбеног обезбеђење тиче, ситуација се у последње време поправља.

У овој години у Нишу је подељено 188 станова. Иако је наше удружење инсистирало да се 40% станова подели пензионерима, а 60% професионалним војницима, одлучено је да пензионерима припадне само 24%, што је мали проценат.

Куповина јефтине стамбене за припаднике снага безбедности, тзв. брзи прсти, показала се веома лошим решењем. Тако су станове успели да купе и припадници безбедносних снага са једном годином радног стажа, а пензионери који нису вични раду на интернету, остали су без станова. Након тога је дошло до великог незадовољства код пензионисаних подофицира и официра. УВПС је реаговало и указало Влади РС да предност треба да имају лица која са дужином стажом чекања, односно да се куповина јефтине стамбене врши на основу постојећих ранг-листи. Након тога је Влада РС у августу месецу ове године усвојила нове уредбе о куповини јефтине стамбене за припаднике снага безбедности. У овим уредбама регулисана су три критеријума по којима ће се утврђивати редослед за куповину јефтине стамбене и то: на основу ефективног радног стажа израженог у данима, тачног времена када је извршена пријава електрон-

ПРИЗНАЊА

Поводом Дана Градске организације УВПС, заслужнима су додељена признања.

Плакета УВПС припала је генерал-мајору Слађану Стаменковић, заменику команданта КоВ, Мирославу Милутиновићу, председнику Општине Црвени крст, Братиславу Вучковићу, председнику општине Палилула, др Небојши Ђенићу, начелнику Одељења за хируршке болести Војне болнице Ниш, Новици Балићу, председнику МО и Цвећари „Оријентал“

Похвала је додељена др Зорану Смиљковићу, начелнику Одељења за физикалну медицину и рехабилитацију, Слободану Јанковићу, председник МО Пантелеј, Ивану Човрану, Ненаду Петрићу, Зорану Денићу, Дејану Смиљковићу, Драгољубу Миловановићу, Зорици Бубало, Ради Лазаревић, Зорану Игњатовићу, Немањи Рајковићу, Миодрагу Најданову, Братиславу Ђорђевићу, Драгану Пешићу и Стевану Николићу.

Њигом су награђени Светлана Марјановић, Душица Живковић Лукић, Зоран Николић и Ненад Милошевић.

ским путем и права приоритета на локацију.

Године пролазе, а терет тешког рада и службовања све више стиже на наплату у виду нарушеног здравља. Али здравље је скупо. Наша предност у односу на неке општине је што у Нишу делује Војна болница, са којом имамо такву сарадњу какву нема ниједна градска и општинска организација. Стање у Војној болници Ниш из дан у дан се побољшава, јер држава је почела да оса-

УВАЖЕНЕ ЗВАНИЦЕ

Свечаности у нишком Дому ВС присуствовали су: из Команде КоВ пуковник Драган Љубић, председник подружнице Клуба генерала и адмирала Србије генерал у пензији Жарко Лазаревић и генерали у пензији Стојан Марковић и Мирко Старчевић, затим начелник Регионалног центра МО пуковник Ненад Марковић, из Војне болнице Ниш - начелник Одељења хирургије пуковник др Небојша Ђенић, начелника Одељења за физикалну медицину и рехабилитацију потпуковник Зоран Смиљковић и гласноговорник Мила Недељковић, начелник Дома војске и Војног оркестра Зоран Бижић, представник 3. центра ВБА потпуковник Сергеј Перовић, руководилац хора „Учитељска лира“ Рада Лазаревић, из СУБНОР-а Душан Новаковић и из Организације резервних војних старешина Добривоје Станимировић.

Међу званицама су била и двојица ранијих председника нишких војних пензионера Обрад Миленковић и Милутин Пантелић.

времењује Војну болницу, која је најстарија здравствена институција на југу Србије, јер је формирана пре 142 године. Неопходно је да нам болницу ојачају и бројним санитетским кадром, чиме ће и наше потребе бити брже и боље испуњаване. Имали смо састанак са Управником ВБ Ниш, пуковником др Вељком Милићем, који нас је упознао са свим проблемима, навео је Јашовић.

Главни одбор УВПС је издејствовао код Министарства одбране укине одлуку на основу које су се из доприноса за здравство исплаћивала боловања активних старешина, чиме су увећана новчана средства за здравствено обезбеђење.

У последње две године забележено је мање активности нишких пензионера због ситуације изазване вирусом корона. С обзиром на то да се ситуација поправља, у наредном периоду ће бити организовани излети, спортско рекреативне активности и друго.

И даље ће инсистирати на томе да се војни пензионери врате тамо где им је место, а то је Министарство одбране, чиме ће се многи проблеми решити, многе аномалије отклонити, што ће бити тежак и мукотрпан задатак од кога не треба одустајати.

„Наставићемо и даље да водимо управни поступак за признавање права на увећање пензија за 20 посто, везано за бенифицирани радни стаж, као и због умањења пензија по основу Закона о начину исплате пензије за период од новембра 2014. до октобра 2018. године.

Поново ћемо покренути иницијативу да се у Нишу отвори Геронтолошки центар за војне пензионере и чланове њихових породица, јер за то постоји слободни грађевински простор“, закључио је излагање Зоран Јашовић.

У културно-уметничком програму учествовали су Оркестар Коппене војске, хор „Учитељска лира“ и чланови Удружења писаца „Чегар“. Програм је водио пуковник у пензији Мирослав Бакрач.

3. Пешић

Свечана седница земунских војних пензионера

МЕСТО ЗА ДРУЖЕЊЕ

Део учесника
свечане
седнице

Душица
Танасковић и
Славко
Дошеновић
приликом
уручења
сабље „Јаков
Ненадовић

У просторијама Општинског одбора УВПС Земунa 26. октобра одржана је свечана седница Скупштине земунских војних пензионера која је отпочела интонирањем Државне химне „Боже правде“ и минутом ћутања у спомен четворици колега који су преминули у последњих годину дана.

Свечаном скупу присуствовали су председник УВПС Љубомир Драгањац, председник и потпредседник ОпОд УВПС Нови Београд Божидар Бабић, и Симеон Туманов, директор и власник предузећа „Статус Стил“ Душица Танасковић члан И. одбора УВПС Остоја Поповић, председник и потпредседник Градског одбора УВПС Нови Сад Милорад Орелј и Милан Ба-

јић. Почасни гост био је Дика Пејато-вић, који је напунио 99 година живота.

„Окупили смо се да обележимо 29-годишњицу нашег постојања, које се десило 25. октобра 1993. године. Били смо и остали једна од три првоосноване организације у Србији. У години која је на измаку, одржали смо три телефонске седнице ОпОд од изборне скупштине, на којима смо разматрали програмске задатке, текућу проблематику, иницијативе за побољшање стандарда и живота КВП. На дневном реду била су следећа питања: информације са седница Главног одбора УВПС, предлози за доделу признања, брига о болесним члановима КВП, формирање комисија (за сре-

ђивање архиве, попис инвентара итд), здравствена заштита, итд. Због пандемије вируса корона посебно је у фокусу била здравствена заштита.

КВП Земун наслоњени су на ВМЦ Нови Београд, који нема довољан број запослених, како би пружио одговарајућу лекарску помоћ за око 26.000 корисника војних пензија.

Наше интерно гласило „Војни Ветеран“ је хроничар пензионерске популације, прилагодљив КВП. Претплаћено је 118 наших чланова, па поред електронских и писаних медија као и сајта удружења ценимо да су наши чланови у овом времену добро информисани. Били смо сведоци свих манифестација на територији које покрива наше удружење и шире - са сродним организацијама, ради обележавања значајних догађаја из наше историје. Заједно са другим удружењима организовали смо осам излета за наше чланове и посете историјским и местима наше земље. Посетили смо споменик грађанима Земунa и Батајнице стрељаним у Петроварадину 1914. године и положили венац. Положили смо и венац на гробу Светислава Голубовића - Митраљете на Фрушкој Гори“, рекао је Славко Дошеновић, председник ОпОд УВПС Земунa.

У наставку излагања Дошеновић је захвалио удружењима и организацијама које су помагале у раду и са којима су у протеклом периоду имали изузетну сарадњу. Посебно је захвалио Председнику УВПС Љубомиру Драгању на изузетном залагању код државних и других органа на остваривању права КВП, као и Извршном одбору ГО УВПС, који је увек, када је то требало, помагао у обављању редовних активности. Такође је истакао одличну сарадњу са ОпОд УВПС Нови Београд.

Председник УВПС Љубомир Драгањац обавестио је присутне о томе шта се све чини да пензијско и инвалидско осигурање буде по мери војних пензионера, али и о томе шта треба предузети да се побољшају услуге војног здравства. Било је речи и о стамбеном обезбеђењу.

Општинска организација Земунa броји 1.030 чланова сврстаних у девет месних одбора (седам у Земуну и по један у Сурчину и Батајници) Што се старосне структуре чланова тиче 66,93% пензионера има изнад 70 година. У организацију су примљена три, а иступило је два члана. Социјално-хуманитарну помоћ добило је 15 чланова у износу од 384.000 динара.

У наставку седнице уручена су признања награђенима. Плакета УВПС додељена је Живану Јанковићу и Станиши Миловановићу, а захвалнице су уручене Снежани Тесла и Луизи Ђокић. Такође је додељено и 18 плакета видова и родова.

Колико су цењена признања, то најбоље може да дочара чињеница што је Живан Јанковић, из МО Батајница, поводом доделе Плакете УВПС у ресторану „Босиљак“ организовао дружење тамошњих чланова уз богату трпезу.

Трајке Митушев

Новосадски војни пензионери у посети колегама из Темишвара

ПРОДУБЉИВАЊЕ ПРИЈАТЕЉСТВА

Састанак двеју делегација у Дому војске

Милорад Орељ је темишварским војним пензионерима Константину Гомбошу предао поклон у виду слике

У Српској цркви у Темишвару

Делегација новосадских војних пензионера Градске организације УВПС Новог Сада коју је предводио председник Милорад Орељ, недавно је посетила колеге из Темишвара. Домаћини су и овога пута замолили председника УВПС Љубомира Драгањца да им буде гост. Реч је о првом сусрету после више од две и по године због вируса корона услед чијег деловања то није било изводљиво. Контактима су остваривани путем писама и телефона.

Гости из Новог Сада и Темишвара најпре су посетили Српску православну цркву на Тргу уједињења која је место које свакодневно походе Срби из Темишвара и околине, али и многобројни туристи што овде долазе из више земаља света.

Уследила је посета Теоретској гимназији „Николаус Ленау“ и представљање података о добитницима Нобелове награде, ученика ове школе. Најпре је, 2009. године, Херта Милер

добила Нобелову награду за књижевност, да би Стефан Валтер Хел, 2014. године, постао лауреат Нобелове награде за хемију. О њима и великим делима говорио је генерал-мајор у пензији Василе Паул, који се до сада већ више пута показао као врхунски организатор сусрета са војним пензионерима из Србије.

Темишвар који ће идуће године попети назив Европске престонице културе посебно се поноси синагогом „Тврђава“ која се већ дуго рестаурира а ове године је већ добила препознатљиве обриси. Иначе, тај објекат је у Румунији означен одредницом „историјски објекат од националне вредности“.

Званични разговори вођени су у седишту жупанијске Филијале Војних кадрова у повлачењу и у пензији. Реч је о просторијама прелепог Дома војске. Добродошлицу гостима из Србије пожелео је председник темишварских војних пензионера Константин Гомбош. Он је нагласио да су активности пажљиво биране и да сусрети представљају манифестације све снажнијег пријатељства. Заложиио се да се у будућности пронађу нове форме сарадње.

Председник УВПС Љубомир Драгањац оценио је сарадњу као веома позитивну, наводећи да је одлука о сарадњи на локалном нивоу била далекосежна и да снажно доприноси сарадњи два народа. Позвао је представнике темишварске организације да посете Београд.

На свечаности су уручене и карикатуре гостима из Србије, сачињене на основу њихових фотографија.

Домаћини су гостима приредили и једно изненађење: провозали су их бродом Бегејом, показујући им најлепше паркове и хидроцентралу. Обавестили су о томе да је знатно одмакла изградња бициклическе стазе која ће повезати две земље.

Сусрет је завршен традиционалним ручком у ресторану „Лојд“ који се налази у центру града. Домаћин је, као и раније, био Јавор Радовановић, наше горе лист, човек познат као изузетан привредним и делатних на плану сарадње два народа и две државе.

З. П.

Седница изборне Скупштине Удружења „Подморничар“

РАЂЕ БИ ЗАРОНИЛИ

Одзив за седницу Скупштине био је веома добар

У свечаној сали Речног бродарства у Београду недавно је одржана седница изборне Скупштине ветерана подморничарства. Скупу су присуствовали начелник Управе за традицију, стандард и ветеране пуковник Драган Милковић, вицеадмирал у пензији Радомир Грујић, контраадмирал у пензији Бошко Антић и Грлица Саксида Грозданић, ћерка капетана фрегате Јосипа Саксиде, иначе лекарка у пензији. Она је Удружењу „Подморничар“ даровала библиотеку свога оца који је био подморничар између два светска рата. Скупу су присуствовали чланови удружења „Курјаци са Ушћа“, „Кобри“ и СУБОС-а.

Извештај о раду поднео је председник Управног одбора Слободан Живанић. Већ на почетку обраћања колега Слободан је рекао да су тежишни

Плакета СУБОС-а у правим рукама

задачи испуњени сви до једнога. Највише проблема било је у вези са историјама за рад. У једном тренутку је Удружење морало да напусти простор и да све своје вредности пренесе у приватне станове својих чланова. Проблеми са Републичком дирекцијом за имовину су превазиђени, јер је са том институцијом склопљен петогодишњи уговор. Корона је учинила да

су чланови међусобно комуницирали претежно телефоном, а тим путем су донете и многе одлуке важне за рад Удружења. Занимљиво је да су одлуке доношене углавном једногласно. Подморничари су поносни на то што су у више наврата посећивали своје болесне и времешне чланове. У пандемији су успели да ураде више серија по 50 подморничких значака из доба Краљевине, али и после Другог светског рата. Такође је урађено и више десетина комада модела диверзантске подморнице П-911.

Удружење ће и даље помагати Министарство одбране у пројекту постављања диверзантске подморнице на ушће Саве у Дунав.

У наредном периоду очекује се да буду направљени сви модели подморница којима је Југославија била наоружана пре и после Другог светског рата. Започето уређење Спомен-собе захтеваће веће ангажовање, како би тај обиман и сложен посао био у догледно време завршен. Очекује се да ускоро буду урађене и плакете подморничара, којима ће Удружење се одужити свима оним који су то заслужили.

До сада су подморничари учествовали у разговорима вођеним у десетак телевизијских студија. Припремају наступ у емисији Кавдратура круга, а имају и намеру да сниме документарни филм о подморничарству.

Монографија о подморничарству пожњела је многе позитивне оцене. Сада се припрема књига чији наслов „Приче из дубина“. Наговештава се да ће 2028. године у Тивту били obeлежено сто година подморничарства.

На предстојећем 58. конгресу подморничара на Криму одређено је да капетан бојног брода у пензији Милосав Мијовић буде шеф наше делегације.

За председника Скупштине Удружења грађана „Подморничар“ поново је изабран досадашњи председник капетан бојног брода у пензији Милан Јованов.

Разговарајући са члановима овог необичног удружења у тренутку смо их питали да ли би рађе запловили, уместо да се баве замршеном администрацијом. Одговор је био позитиван. То је некадашња елита елита плавих дубина Јадрана.

З. П.

Ветерани Војнобавештајне службе у посети румунским колегама

ПОТПИСАН СПОРАЗУМ О САРАДЊИ

Споразум о билатералној сарадњи потписали су Думитру Ђурч и Бобан Аранђеловић

Са амбасадором Стефаном Томашевићем

Узвратној посети ветеранима Војнобавештајне службе Румуније од 10. до 14. октобра боравила је делегација некадашњих припадника Војнобавештајне службе Србије. У делегацији су били генерал-мајор у пензији Радослав Шкорић и пуковници у пензији Бобан Аранђеловић, Драган Радулац и Звонимир Пешић. Прво место сусрета био је главни град Букурешт, где је већ на почетку посете потписан Споразум о билатералној сарадњи који представља акт општег карактера, што ствара основу за сарадњу у областима војничких традиција, културе, издаваштва и других области.

Представници из Србије посетили су Војни музеј у Букурешту, који баштини артифакте, фотографије, списе, наоружање и војну опрему из вековне борбе Румуна за слободу. У Дому војске, згради коју су саградили официри румунске војске добровољним прилозима после Првог светског рата, чувају се вредна ликовна и друга дела.

Делегација ветерана посетила је и нашу Амбасаду у Букурешту, где се сусрела са нашим амбасадором Стефаном Томашевићем.

У војном хотелу „Хајдукулуи“ организован је сусрет румунских војних изасланика у Београду са делегацијом из Србије. Био је то сусрет препун емоција јер су приликом евоцирања успомена дотакнути многи догађаји из минулог времена.

Замак Бран, у околини Брашова, је средњовековно утврђење и споменик културе националног ранга у Румунији. Утврђење се налази на граници између румунских покрајина Трансилваније и Влашке и познато је и као „Дракулин замак“, упркос чињеници да готово нема додирне тачке са румунским националним херојем Владом Цепешом. Замак је данас музеј, отворен за туристе, са поставкама уметничких предмета, народне радиности и намештаја из колекције краљице Марије од Единбурга, румунске краљице која је у замку живела са својим

У војном музеју

Испред цркве у Клежњу

мужем, краљем Фердинандом I, у току прве половине XX века. Под брдом на коме се налази замак током целе године организован је вашар традиционалне румунске народне радиности, као и отворени музеј сеоског грађинства. Прво утврђење на овом месту подигли су Тевтонски витезови, 1212. године, као стражарску испоставу на улазу у кланец на граници Трансилваније и Влашке. Ово утврђење било је направљено од дрвета, а разорили су га Монголи, 1242. године.

У Брашову су гости из Србије посетили Музеј просвете и централну Цркву.

Посебан доживљај била је посета селу Кладан, где је у тамошњој цркви сахрањен капетан Миша Анастасијевић. Био је српски титуларни мајор, велики трговац, српски родољуб, учитељ и добротвор. Делегација је положила венац на споменик Миши Анастасијевићу.

Посета Румунији протекла је у духу традиционалног пријатељства и гостопримства домаћина. Нарочити значај томе дали су бригадни генерал у пензији Дан Никулеску, пуковници Думитру Ђурч, Јон Тоадер и Чедомир Војинов.

З. П.

Из Ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

(НЕ)МОГУЋА МИСИЈА

Тежиште наше одбране било је да се сачувају људи и техника за могући судар са снагама НАТО-а на копну. Ту смо имали реалне шансе да се супротставимо. У копненој агресији, на земљи, је све другачије. Значајно се смањују предности агресора у односу на наше снаге. Ми смо на својој територији, коју добро познајемо, и имамо мотив да је бранимо. Наши војници су добро обучени и оспособљени, као и војници НАТО-а. Али наши војници су храбри и неустрашиви. Имамо одличан командни и старешински кадар са ратним искуствима. Наша техника на земљи, тенкови, оклопни транспортери, артиљеријска оруђа и ПВО системи за мале даљине, ништа не заостају за њиховим.

Био сам уморан, али сан није долазио. Иако сам психички био припремљен за агресију на нашу земљу, тек сада сам почео да размишља о ономе што се десило последњих неколико сати. Соба у поткровљу имала је прозор на таваници. Са рукама испод главе гледао сам у небо, слушао звуке авионских мотора и размишљао. Догодило се нешто што претходних година нисам могао ни да претпоставим. Знао сам да је агресија НАТО-а на СРЈ припремана последњих неколико година. Применом различитих садржаја који су саставни део доктрине „сукоба ниског интензитета“ полако се „плела“ мрежа око наше земље. У војним доктринама великих сила реализује се ради изазивања и управљања кризама, ради постизања циљева оних који управљају мултинационалним капиталом. Ако на тај начин не постигну постављене циљеве предвиђају употребу оружаних снага. У глави је почео да се „врти филм“ о садржајима које сам учио, а касније и предавао полазницима Школе националне одбране, коју сам завршио 1988. године у чину потпуковника.

Сетио сам се, не само књиге, него странице и пасуса где се говорило о новој доктрини „сукоба ниског интензитета“.

Током 1993/94. године обављао сам дужност начелника Катедре оперативке. То је најважнији предмет из области ратводства. Са сарадницима, а пре свега са пуковником Трипком Чечовићем, за потребе обуке слушалаца Школе националне одбране, разрадили смо модел задатка на тему „Стратегијска употреба војске Југославије у одбрани СР Југославије“. Био је то један од најобимнијих и најкомплекснијих задатака који су разрађени у Школи. Моделиран је управо на тему могуће агресије НАТО на СР Југославију.

Војни стручњаци и полазници Школе оценили су овај задатак-пројекат високом оценом. Приликом разраде задатка, коришћени су стварни, аутентични, подаци о снагама НАТО-а, оружаним снагама суседних земаља и Војске Југославије, односно њихове реалне могућности. Коришћени су најактуелнији подаци, прорачуни и достигнућа из области доктрине, стратегије и тактике скоро свих војски Европе и војске САД. Међутим, приликом решавања задатка дошло се до више могућих варијанти решења и резултата, који су показали да СРЈ и њена Војска немају никакву шансу да се одбране од агресије НАТО-а. Сви упоређујући подаци и фактори савременог боја били су на страни НАТО-а. Одбрана од удара из ваздушног простора и са дистанце била је нерешива енигма. Чињеница да су НАТО снаге биле у могућности да са великих даљина и висина откривају и гађају циљеве на простору СР Југославије, у било које доба дана и ноћи, а да ми нисмо могли да их на време откријемо и парирамо, за нас је била „немогућа мисија“. Међутим, дефинисали смо циљеве који су могли да ублаже потпуно уништење ВЈ и ублаже последице: (1) сачувати живу силу и материјално-техничка средства од масовних удара агресора из ваздушног простора и са дистанце и створити услове за успешно супротстављање копненим снагама агресора; (2) наметнути агресору дуготрајан и исцрпљујући рат, ангажовањем свих расположивих људских и материјалних ресурса земље.

Наше предности

Те циљеве и задатке сам поставио у Одбрамбеној операцији Треће армије. Тежиште је да се сачувају људи и техника за могући судар са снагама

НАТО-а на копну. Ту смо имали реалне шансе да се супротставимо. У копненој агресији, на земљи, је све другачије. Значајно се смањују предности агресора у односу на наше снаге. Ми смо на својој територији, коју добро познајемо, и имамо мотив да је бранимо. Наши војници су добро обучени и оспособљени, као и војници НАТО-а. Али наши војници су храбри и неустрашиви. Имамо одличан командни и старешински кадар са ратним искуствима. Наша техника на земљи, тенкови, оклопни транспортери, артиљеријска оруђа и ПВО системи за мале даљине, ништа не заостају за њиховим. Можемо да се носимо са њима и да користимо предности које нам пружа терен.

Оно што може да буде наша предност је чињеница да је агресор осетљив на губитке, нарочито у живој сили. То је мултинационална војска, чије владе тешко да могу да објасне својим грађанима зашто њихови синови гину на нашем простору.

У 5.05 часова чуо сам карактеристичан звук прелета борбеног авиона. Неки су одлетели на север, а десетак је кружило око Приштине. Замишљен, гледао сам кроз прозор у небо и звезде и покушавао да уочим авионе агресора. Размишљао сам да је почела још једна судбоносна битка за опстанак српског народа и државе и питао се да ли је ово нови „Косовски бој“ или „Други Косовски бој“? Тероризам на Космету, последњих неколико година подржан од светских центара моћи, угрозио је интегритет и уставно уређење Србије и СР Југославије и темељне вредности српског народа. Агресија на нашу земљу може лако да запали регион. Шиптарски сецесионизам и тероризам лако се може пренети и на околне суседне земље, пре свих Македонију и Грчку. Питао сам се да ли се иза одлуке земаља чланица НАТО-а да без одобрења Савета безбедности УН изврши агресију на суверену СР Југославију крије намера за наруши интегритет ОУН. Команда НАТО-а је предузела агресију на СР Југославију да би, наводно, спречила „хуманитарну катастрофу на Космету“, а операцију назвала „Милосрдни анђео“.

Као командант стратегијске група-

ције, био сам забринут што се још ни један од утицајних субјеката Међународне заједнице није супротставио агресији, осудио је и затражио прекид.

Из размишљања ме је тргло страхо-вито подрхтавање куће и више снажних експлозија у њеној непосредној близини. Неколико авиона извршило је лансирање ракета на циљеве у Приштини. Док сам се спремао да напустим кућу, схватио сам да смо се сачекали са тешком, сложенom и неизвесном ситуацијом, али да је за припаднике Армије више нема одступања. Ту смо где смо, спремни да бранимо земљу по цену да ту дамо и своје животе. Осетио сам задовољно и опуштање. Вероватно, што више нисам имао разлога да се плашим за свој живот. На улици нови дан. Наизглед обичан, као јучерашњи. Међутим, реалност је другачија. Другачији је и неизвеснији и овај дан.

Мирис барута

Генерала Лазаревића и мене дочекао је леп, сунчан и прохладан дан. Загушљив од дима који је густим црним облацима куљао из погођених резервоара Нафтне индустрије Србије и фабрике „Пластика“. Осећао се мирис барута који је штипао за очи. Возачу сам наредио да вози према Команди Приштинског корпуса. Уз пут сам испричао Лазаревићу о чему сам размишљао целе ноћи. Пожалио се да ни он није могао да спава. Закључили смо да ће НАТО у наредним данима појачати дејства и тежити да оствари потпуну изолацију простора Космета од Србије рушењем објеката на комуникацијама, пресецањем веза са Црном Гором, рушењем пруге, мостова и комуникација између њих. Треба очекивати ударе по цивилним објектима ради застрашивања становништва и „навикавања“ међународне јавности у свету да су дејства и жртве међу цивилним становништвом неопходни за увођење демократије у СР Југославији. Вероватно ће покушати да убаце специјалне снаге за припрему терена за довођење снага НАТО-а и консолидацију ШТС. На основу припрема које су извршене за прихват избеглица у Македонији и Албанији, настојаће да што више медијски експлоатише избе-

гле Шиптаре, који се већ налазе у камповима. Упозорио сам Лазаревића да можемо очекивати и дејства по избегличким колонама које су на путевима Космета и да то припише нама. За време док говорим, Лазаревић на лаптопу прегледа неке текстове. До тада га нисам видео да користи лаптоп у возилу.

„Увезали смо све рачунаре у Приштинском корпусу са Командом Треће армије и Оперативним центром РВ и ПВО. То ми омогућује да могу слати писмена наређења у покрету и примати информације“, рекао је Лазаревић.

„Када можеш, напиши наређење да се на простору Косова и Метохије направи план израде и коришћења алтернативних путева и мостова, у случају рушења постојећих“, одговорио сам у шали. Он је то озбиљно схватио и одмах почео да ради на томе.

Док смо пролазили кроз Приштину обузима ме језа. Нешто се дешавало у граду. Нисам знао шта, али сам осећао у ваздуху. Нешто није у реду, нешто недостаје. На паркингу испред Команде Приштинског корпуса, изненада, изнад наших глава пролетела су два пројектила, на висини не већој од 500 метара. У првом тренутку учинило ми се да су авиони, јер су се јасно уочавала крила и реп пројектила, а из задњег дела пламен. Биле су то два крстарећа пројектила. Очекивали смо да ће погодити неки циљ у близини Приштине. Међутим експлозије се нису чуле ни после пет-шест минута.

„Одоше на север. Како да ти из Оперативног центра нису јавили за њих?“, нашалио сам се са Лазаревићем.

„Нисам гледао лаптоп, вероватно су послали информацију“, одговорио ми је.

На улазу у Команду Приштинског корпуса питам: „Лазо, шта то недостаје у Приштини, због чега се осећам негодно?“

„Народ, господине генерале, народ. Видите да нема никога. Ја сам видео тројицу старца и петоро паса на читавом путу.“

„Тачно, то је оно што ме мучи. Народ се сакрио по кућама или је напустио Приштину. Град делује аветињски. Сада ће бити проблем ићи кроз напуштене

ни град. Ко зна ко нас све и одакле гледа или нишани. Можда и овог тренутка“, одговорио сам.

Није ништа рекао, а ја сам знао да је разумео да мислим на снајперисте.

Педесет пројектила у зони Треће армије

На Привременом командном месту Приштинског корпуса, у оперативној сали, уобичајена радна атмосфера. На улазу у салу сачекао ме је дежурни Оперативног центра Истуреног командног места Треће армије, пуковник Миле Станојековић, и кратко ми реферисао о догађајима од 0.00 часова 25. марта 1999. године до 5.00, и предао ми писани извештај Оперативног центра. Наредио сам да старешине Команде Армије дођу у Оперативну салу у 8.00 часова.

Читам извештај о ваздушним ударима НАТО авијације, који су извођени током ноћи по објектима: аеродром „Слатина“ са четири пројектила; стационарна чворишта везе „Јастребац“ и „Мокра гора“ са два и „Бутовачки брег“ са једним пројектилом; касарнама „Косовски јунаци“ у Приштини са два пројектила, „Девет Југовића“ у Ђаковици, „Цар Урош“ у Урошевцу са три, „Стефан Немања“ у Косовској Митровици, „Стеван Синђелић“ и „Комрени“ у Нишу, „Синковце“ у Лесковцу, „Цар Душан Силни“ у Призрену са два; објектима везе и ПВО „Голеш“ и „Шљивовички врх“ код Пирота; Аеродрому Ниш; Складишту „Влашки До“ у Сурдулици.

У зони Треће армије, НАТО је лансирао око 50 разних пројектила од којих 25 крстарећих ракета. Од дејства авијације НАТО погинула су три, а рањено девет припадника Армије. Већи број војних објеката је оштећен, а уништена је Метеоролошка станица и резервоар за воду у Приштини.

На основу информација Обавештајне управе ГШ ВЈ, командант НАТО, генерал Весли Кларк, наредио је да 25. март буде дан узастопних удара НАТО авиона и крстарећих ракета по Космету. На територији СР Југославије удари авијације вршени су по градовима Краљево, Крагујевац, Панчево, Даниловград и по Букуљи код Аранђеловца.

На објекте у зони Треће армије извршено је шест налета НАТО авијације у групама 10 до 20 авиона и 23 беспилотне летилице.

У свим касарнама, поред војних објеката, погођене су зграде МУП-а. У зони Нишког корпуса са седам пројектила гађана је Касарна „Синковац“ у Лесковцу, касарне „Стеван Синђелић“ у Нишу и „Илија Станимировић“ у Комрени код Ниша.

„Охладиће вам се кафа“, упозорио ме пуковник Станојековић, који је седео преко пута мене и чекао да завршим читање информације.

„Нема везе, попићу је“, одговорио сам не подижући главу и додао: „Богам, ови ноћас нису седели скрштених руку“.

„Да, било је жестоко синоћ“, одговорио је пуковник.

Рушевине у Приштини: пројектили НАТО-а погађали су цивилне објекте

Представљена књига проф. др Мишела Чосудовског „Агресија САД и НАТО на Југославију“

СВЕТЛОСТ У МРАКУ

Аутор овог двојезичног српско-енглеског издања професор др Чосудовски, окарактерисао је агресију као илегални и криминални чин а његове носиоце одговорне за цивилне жртве, убиство деце, разарање цивилне инфраструктуре и, како је рекао, за нуклеарни напад ниског интензитета. Агресија НАТО 1999. године је израз политике ширења на Исток која се наставља до данашњих дана и почетак милитаризације Европе.

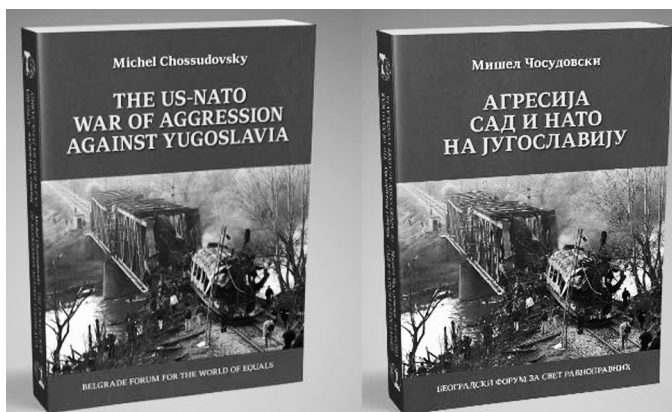
У сали Хотела „Москва“ 21. октобра представљена је књига проф. др Мишела Чосудовског „Агресија САД и НАТО на Југославију“ коју је објавио Београдски форум за свет равноправних. О књизи и поводом књиге говорили су генерал-пуковник у пензији, проф. Др Бранко Крга, генерал-мајор у пензији др Лука Кастратовић, председник ИО Клуба генерала и адмирала Србије и бивши министар иностраних послова СРЈ Живадин Јовановић, председник Београдског форума за свет равноправних.

„У време агресије НАТО на СР Југославију 1999. године био сам на челу наше Војнообавештајне службе, чији је задатак био да првенствено прати снаге агресора и о томе извештава државно и војно руководство, али исто тако, са великом пажњом смо пратили и реаговање светске јавности на те догађаје. Можете замислити колико је за нас охрабрење представљало када смо прочитали или чули из света неку објективну оцену о тим трагичним догађајима. У том смислу, тада а и у годинама после рата, са великом пажњом смо пратили и коментарисали Ваша јавна иступања.

Верујем да се јавност у Србији са посебним одобравањем односи према наслову ове књиге – „Агресија САД и НАТО на Југославију“. Појам агресија представља саму суштину онога што се овде догађало те 1999. године. За те активности НАТО постоји више од десет интерпретација, које бисмо могли условно сврстати у три групе. Представници земаља које су учествовале у нападу на нашу земљу говоре о кампањи, хуманитарној интервенцији, спречавању етничког чишћења итд. Са наше стране није било никаквог етничког чишћења, није уопште постојала операција „Потковица“, о чему су говорили, поре свега, немачки представници.

Трагање за одговором

Чланови Београдског форума за свет равноправних, Клуба генерала и адмирала Србије и све већи број аутора, као што је и писац ове књиге, недвосмислено тврде да се 1999. године радило о агресији. За ту тврдњу основ налазимо у дефиницији агресије коју је усвојила Генерална скупштина ОУН у Резолуцији број 3314 из 1974. године, али и у праћењу онога што се

Промотери књиге у сали хотела „Москва“

Насловна страна књиге

догађало током рата, као и у послератном периоду.

Део наших и страних аутора за тај рат наводе различите разлоге, као што су: реафирмација значаја НАТО поводом обележавања 50-годишњице његовог формирања; интереси водећих земаља НАТО с циљем потврђивања статуса неприкосновеног геополитичког хегемона САД; стварање услова за размештај снага НАТО на простор Косова и Метохије; интереси војноиндустријског комплекса; контрола комуникацијских и енергетских токова са Блиског истока и из Русије према Европи; неутралисање утицаја Русије на нашем простору; контрола сировинских потенцијала на простору Косова и Метохије; утицај на промену власти у Србији, рекао је Бранко Крга.

Он је у наставку обраћања рекао да је други битан утисак о овој књизи то што се аутор потрудио да за сваки

процес пронађе саму суштину или, како филозофи кажу, трагао је за одговором на онтолошка питања. Тако нам је, на страници 21. понудио сазнање о томе да је још 1984. године донета америчка Директива број 133, која је „поставила спољнополитички оквир за дестабилизацију југословенског модела тржишног социјализма и успостављање америчке сфере утицаја у југоисточној Европи“. О самој агресији НАТО на СР Југославију аутор недвосмислено показује да се радило о већем броју непринципијелних и лажних оптужби на наш рачун, у чему се тражио повод за употребу силе. Исто тако, аутор се бавио и последицама тога рата, при чему бих посебно нагласио две. Прва последица је страдање српског, али и албанског и других народа од „хуманитарних бомби“ са осиромашеним уранијумом, о чему пише у поглављима три, шест и седам, где

чак наводи да се радило о „нуклеарном рату ниског интензитета“, страница 115 и даље. Друга последица рата против Југославије односи се на то да је извршена, како аутор наводи, „генерална проба“ за ратове у Авганистану, Ираку, Либији, Сирији, Јемену и Венецуели, а могли бисмо додати да вероватно не би било ни садашњег трагичног оружаног сукоба у Украјини да је свет принципијелно реаговао на агресију НАТО против Југославије, као и на наставак притисака против Србије, који су видљиви и ових дана.

Снага практичног приручника

„Треће битно запажање о овој књизи јесте то да је аутор обухватио широк географски простор, односно, Босну и Херцеговину, СР Југославију и Македонију, па до разраде великог броја тема које су у директној вези са агресијом НАТО на овим просторима. Те теме су политичке, геополитичке, економске, међународно – правне, кривично-правне, криминалне, војно-стратегијске, хуманитарне, еколошке, медијске, етичке итд. Као Свака од ових тема је писана са низом интересантних података, који објективно указују на то шта се заиста догађало и који су узроци тих процеса.

Наведене чињенице овој интересантној и квалитетној књизи дају карактер практичног приручника за све оне који се баве овом проблематиком, али и за најшири круг читалаца, тим пре јер се аутор потрудио да, наизглед сложене теме, обради на једноставан и разумљив начин.

На крају, бићу слободан да сугеришем аутору да у свом стваралачком раду обради још једну тему, а то је, колике су политичке, материјалне и финансијске штете претрпеле земље које су учествовале у агресији на Југо-

Ђуприја је бомбардована 12 пута за 78 дана: у НАТО бомбардовању 1999. године најтеже последице у Поморском округу претрпела је Ђуприја. фото: Д. Миловановић

славију. Чини се да би ово било битно сазнање за грађане тих земаља како би вршили притисак на своје владе да одустану од оружаног насиља, јер би тиме биле поштеђене не само земље изложене агресивним нападима, него и грађани држава које врше агресију“, нагласио је Крга.

Др Лука Кастратовић је већ на почетку излагања казао да је написано пуно књига код нас о агресији НАТО, али је „заборављено“ да се истакне да је то била агресија САД, а НАТО је само продужена рука-батина, војна сила под окриљем САД. А управо нас је Чосудовски подсетио и свету рекао да је то агресија и САД и НАТО.

„Значај ове књиге је и у томе што је дио текстова написан у току агресије, што је професор Чосудовски од почетка агресије, када смо били усамљени, устао да осуди агресију САД и НАТО. Указао на њен карактер, мотиве, циљеве и последице. Објаснио је реализацију поверљивог америчког Плана разбијања Југославије из 1984. године под називом „Политика САД према Југославији“ са кога је касније скинута ознака тајности, каду су САД отворено вршиле политичке притиске и на крају, последије одбијања Југославије да им се повинује, кренуле у агресију, у рат против СРЈ, против Србије.

Детаљно је објаснио активности САД на разбијању националне економије, на подршку етничким и оружанним побунама и посебно агресију и окупацију КиМ. Истакнуте су бруталне акције масовног бомбардовања градова и насељених места, велика разарања и велике људске жртве. Употребу забрањеног оружја и муниције са осиромашеним уранијумом назвао је нуклеарним ратом ниског интензитета.

Изградња „Бонстила“ планирана пре агресије

Истакао је ангажовање САД на обучавању припадника ОВК за вођење копнених војних операција. Подсетио је светску јавност да су терористи ОВК били укључени и у убијање Срба у Хрватској у „Олуји“ августа 1995. го-

дине, када су Срби протјерани из Српске Крајине. Нагласио је да је изградња војне базе „Бонстил“ планирана прије агресије. Међу првима објашњавао је свјетској јавности да је агресија предузета под лажним хуманитарним изговором заштите Албанаца на КиМ, грубо кршећи све међународне акте као и Међународно право и Повељу ОУН.

Пратећи и пишући текстове о злочинима САД и НАТО у току агресије шест година после агресије написао је поглавље: „Економски ратни злочини: Разбијање Југославије, реколонијација БиХ“, гдје је детаљно, са подацима, описао уништавање и појелу Југославије, укључујући и режирани банкрот наметнут од Светске банке који је довео до пропасти производног сектора Југославије крајем 1980-тих година као и „шок третман“ који је активирао ММФ 1. јануара 1990. године. Написао је да су „сецесионистичке тенденције које се хране друштвеним и етничким појелама добиле на замаху управо у периоду бруталног осиромашења југословенског становништва, а економске реформе изазвале су економску и политичку пустош“.

Другим ријечима САД су започеле „агресију прије агресије“ као и да су последије неоствареног циља у агресији да окупирају цијелу територију СРЈ наставили агресију другим средствима која траје и данас“, истакао је Кастратовић.

У уводу Чосудовски је објаснио: „Са ове дистанце рат против Југославије био је -генерална проба- за потоње –хуманитарне ратове под спонзорством САД и НАТО-а, међу којима су били Авганистан (2001), Ирак (2003), Либија (2011) Сирија (2011), Украјина (2014), Јемен (2015) и Венецуела (2019).

„Ко су ратни злочинци? У горкој иронији, такозвани Међународни кривични суд за бившу Југославију у Хагу (Хашки трибунал) ради под контролом оних страна које су извршиле бројне ратне злочине“, подвукао је Кастратовић.

З. П.

ДЕЛА ПРЕВЕДЕНА НА ДВАСЕТЕ ЈЕЗИКА

Мишел Чосудовски је награђива-ни писац, (пчасни) професор економије на Универзитету у Отави, оснивач и директор Центра за истраживање глобализације (ЦИГ). Написао је једанаест књига, међу којима Глобализација сиромаштва и нови светски поредак (2003), Амерички „Рат против тероризма“ (2005), Сценарио за Трећи светски рат: опасности од нуклеарног рата (2011), Глобализација рата, Дуги амерички рат против човечности (2015). Сарадник је Енциклопедије Британике. Његови радови објављени су на више од двадесет језика. Године 2014. додељена му је медаља за заслуге Републике Србије за радове о агресорском рату који је водио НАТО против Југославије. Почасни докторат из друштвених наука Националног аутономног универзитета у Никарагви (УНАН), Манагва, додељен му је 2016. године.

Проф. Мишел Чусудоски,
директор канадског центра за истраживање глобализације

КОСОВО ВАМ НЕ МОГУ УЗЕТИ!

На страни Србије су међународно право и историја, као и неспособност тзв. приштинске администрације да успостави управу која би личила на грађанство друштво. Тамо управљају мафија и криминал и нико други. По мом мишљењу, Србија би требало да тражи затварање НАТО базе на КиМ.

Косово и Метохија је од 1999. само политичка територија, а не држава како западне земље покушавају да то представе. Тачније, то је НАТО окупирани простор. Политички „оци“ ове тзв. државе Хашим Тачи, Рамуш Харадинај... су већину свог живота провели или проводе на Интерпол потерницама и под истрагама међународних полиција, док је садашња назови-власт у Приштини потпуно некомпетентна да учествује у политичком поретку света.

Говори овако Мишел Чусудоски, канадски професор из Отаве и председник угледног међународног центра за изучавање глобализације „Глобал рисрч“ и, у разговору за „Новости“, указује да Србија мора да настави да инсистира на овим, како наглашава, политички и правно непобитним чињеницама.

Упркос овоме што говорите, Србија је под невероватним притисцима?

На страни Србије су међународно право и историја, као и неспособност тзв. приштинске администрације да успостави управу која би личила на грађанство друштво. Тамо управљају мафија и криминал и нико други. По мом мишљењу, Србија би требало да тражи затварање НАТО базе на КиМ.

Постоје мишљења да би Срби одмах постали мета Албанаца ако би међународне снаге напустиле КиМ?

То су осетљиве ствари и зато треба преговарати пажљиво и темељно, јер је то последње што се може дозволити. Сигуран сам да Албанци добро знају да им НАТО није пријатељ, већ напротив. Они су као већина остали да живе на КиМ где канцер коси, а он је последица неконтролисане употребе муниције са осиромашеним уранијумом током бомбардовања. Рат против Срба 1999. је био и нуклеарни рат са ограниченим интензитетом.

Чини се да нуклеарна прича у свету никад није била актуелнија него данас.

Свет је уплашен. Колективни Запад, односно НАТО сматра да је могуће употребити нуклеарни арсенал, конкретно тактичке нуклеарне главе без велике опасности по глобално човечанство, што је још један апсурд. Зато њихови медији не престају да пишу о сценарију ограниченог атомског рата. Неизводљиво је напасти Русе малим атомским бомбама и остати

Проф. др Мишел Чусудоски

Приликом недавне посете Београду положио је цвеће на Споменик пострадали деци у агресији НАТО-а 1999. године

некажњен. Руска доктрина употребе нуклеарног наоружања је одговорнија. Они нису спремни да употребе нуклеарни потенцијал у овом, граничном рату са Украјином.

Зашто се за украјинске границе сви позивају на међународно право, а од Србије очекују да практично уступи Космет?

Запад вам говори да је случај Космета 1999. sui generis или случај за себе, па се тај преседан не може рефлектовати по међународно право. Управо је обрнут случај са Косовом и ситуацијом у Украјини. Апсолутно не постоји ниједан политички доказ да су Албанци на Космету били угрожени пре 1999. Имали су право на језик, школе... били су заступљени у свим државним управама ако су то хтели, новац из СФРЈ, а потом из централне Србије није престајао да одлази на КиМ као подршка неразвијеној средини. Са друге стране, руском народу у Украјини је било ускраћено чак и право на језик, да не говорим да је комплетна војна сила Украјине нападала руски народ на његовој територији од 2014. године. И само ту се могу тражити сличности и разлике.

Ова очигледна истина није зауставила Запад да војно нападне СРЈ 1999. и после тога политички притиска Србију?

Агресија НАТО 1999. године је израз политике ширења на исток која се наставља до данашњих дана и почетак милитаризације Европе.

Милитаризација у свету се тек захуктава?

Размислите о томе зашто је Немачка спремна да плати 100 милијарди долара за авионе Ф35 - модел С. Ја мислим да је то зато што је тај авион предвиђен да носи нуклеарне пројектиле и да је са овом огромном свотом Берлин купио право од Вашингтона да постане нова нуклеарна сила.

Шта би то могло да донесе?

ЦВЕЋЕ ЗА УБИЈЕНУ ДЕЦУ

Овако НАТО шири демократију. Рекао је тихо ово Чусудоски приликом полагања цвећа на споменик Милици Раккић и другим малишанима (њих 81) који су страдали у НАТО агресији 1999.

Додао је: Књигу „Агресија САД и НАТО-а на Југославију“ написао сам само из тог разлога - да се не заборави.

- Раздор са Паризом је већ уочљив. Са друге стране, Турска, Саудијска Арабија, Емирати купују ПВО системе С-400 од Руса. Да ли је Турска и даље део НАТО-а са руским оружјем и против кога ове земље мисле да се бране? Индија тражи такође руско оружје... Све су ово питања новог геополитичког преуређивања планете.

Процес смањења утицаја долара је уочљив?

- Русија и најмногољудније земље на свету са истока предузимају мере да заштите своје економије и становништво од штампања безвредних долара. Засад је цео тај процес веома магловит, а не видим да, рецимо, Ки-

ОРДЕН И ДРЖАВЉАНСТВО

Поносно носите Орден златне медаље Србије који вам је уручен 2014.

- Велика ми је част што ме је ваша земља одликовала. Због ковид-режима у мојој у земљи нисам путовао скоро три године и живот који видим у Србији ме је охрабрио и обрадовао. Код нас су људи депресивни, много фирми је већ банкротирало, фрустрације су огромне, а код вас видим живот.

Зашто не узмете држављанство Србије и дођете овде?

- Не бих се много премишљао ако постоји могућност да званично postanем Србин.

на одустаје од проамеричке политике и те врсте глобалистичког управљања светом и преко корумпираних агенција УН.

Које су то агенције...?

- Апсолутне све агенције УН. Постоје докази да су оне поткупљене новцем Американаца и раде искључиво за њихове интересе. Али, постоје ту и кинески интереси. Др Џорџ Гао, шеф кинеског Центра за здравство, запажена је личност назови светског здравства и светских фармацеутских гиганата, а уједно је носилац кинеске здравствене политике према ковиду који се зове - нулта толеранција. Према њој је, рецимо, Шангај затваран због 46 позитивних случајева на ковид тестирању. Док ме не увере у супротно, и даље ћу сматрати да Кинези заједно са Американцима раде на успостави ауторитарног поретка кроз медицину.

Драган Вујић
Извор: *Новости*

Следе ли ратови због несташице воде

ГЛОБАЛНИ ХИДРОСТРЕС РАСПИРУЈЕ СУКОБ

Многи ратови у 20. веку вођени су због нафте, али ратови 21. века биће због воде, осим ако не променимо начин нас који управљамо њом, прогнозирао је Исмаил Селагердин, некадашњи председник Светске банке

Рат због воде", ускликнуо је у понедељак 26. септембра (2022) шпански дневник „Мундо“ након одлучног протеста три хиљаде фармера из регија Леон, Сараманка и Сеон у басену реке Дуеро, на граници с Португалијом. „Не дамо воду из акумулационог језера бране (четврте највеће у Шпанији). Треба нам за наводњавање. Ми смо штедели воду, и код нас је суша, и не дозвољавамо да влада дигне брану и излије воду преко. Неће се други богатити преко нас: ако треба, борићемо се.“

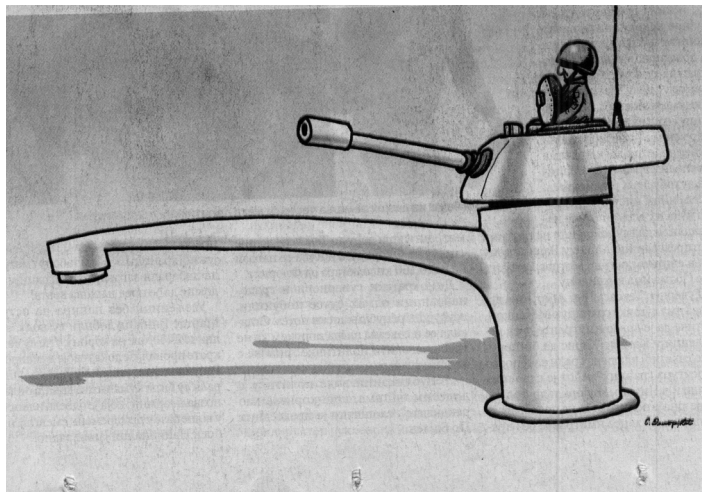
Тим речима представници Удружења за наводњавање басена Дуеро описали су почетком седмице свој револт због одлуке Мадрида да испоштује одредбе конвенције Албуфеира две иберијске државе (потписане 1998. године) и пусти преко границе велику количину воде пре краја хидролошке године, који иначе пада 30. септембра. Како би се фармери из три шпанске пограничне области „борили“ против те одлуке Мадрида, остаје неизвесно. У сваком случају, званични Лисабон хитро је прошле среде демантовао „рат због воде“ између Шпаније и Португалије.

„Нема рата због воде између наше две земље. Шпанија је озбиљна држава и поштоваће конвенције које је потписала“, изјавио је Дуарте Кордеиро, португалски министар за заштиту средине.

Колико у петак, званични Мадрид и Лисабон издали су заједничко саопштење, у коме наводе да ће у наредном периоду „здружено радити на менаџменту вода прекограничних река“.

Мадридски дневник „Мундо“ оцењује да прави испит хидросарадње Шпаније и Португалије следи у октобру, када влада премијера Санчеа намерава да за 40 одсто смањи одлив реке Тежо (којом се водоснабдева португалска престоница Лисабон) преко границе, и то у време када се Европа летос суочила с највећом сушом у задњих 500 година. С текућим све хуљивијим климатским променама и све напетијим међународним односима, хидрострес увелико постаје потенцијални окидач нових регионалних и глобалних криза.

„Свет неће бити достојанствен, здрав и берићетан уколико се хитно не суочимо с проблемом очувања и снабдевања свих, водом“, поручио је 2015. Бан Ки Мун, ондашњи генерални секретар УН.

Колико почетком века светска организација проценила је да ће се човечанство већ 2025. суочити с озбиљном несташицом пијаће воде. Свест о томе да се нешто хитно мора предузети сазрева споро. Тако, први пут од 1977. године, УН идућег марта организује Конференцију о води.

„Данас 40 одсто људи на свету погођено је несташицом воде; 80 одсто отпадних вода се испушта непречишћено у животну средину, а више од 90 одсто катастрофа је повезано с водом“, истакао је 2018. године Антонио Гутерес, генерални секретар УН, у најави конференције о води 23-24. марта 2023. у Њујорку (кодомаћини Су Таџикистан и Холандија).

Колико има од акутне глобалне несташице воде до ратних сукоба? Онеспкојавајуће процене о блиском сустицању жеђи и са њом повезаном глађу и климатских промена с насилним окршајима и принудним миграцијама, бројне су од почетка 21. века.

„Многи ратови у 20. веку вођени су због нафте, али ратови 21. века биће због воде, осим ако не променимо начин на који управљамо њом“, злокобно је прогнозирао Исмаил Селагердин, некадашњи председник Светске банке (1999-2000) и оснивач Александријске библиотеке. То да хидрострес може бити повезан са акутном војнополитичком нестабилношћу држава широм света већ деценију је тема Канцеларија директора националне обавештајне службе америчке владе (ОДНИ). Те 2012. године ОДНИ је, на инсистирање Хилари Клинтон, ондашњег шефа дипломатије САД, у круговима америчких обавештајних агенција сачинила процену глобалне хидробезбедности. Према тој процени, гло-

Педесетогодишњица 25. класе ВА КоВ

ГЕНЕРАЦИЈА
ИЗУЗЕТНИХ ОФИЦИРА

бални водоизазови „допринеће нестабилности држава важних за интересе националне безбедности САД“. Дестабилизација изазвана мањком свеже воде - према процени ОДНИ - могла би довести до урушавања држава, негативних последица по производњу хране и ризика да терористи почну да користе воду као оружје. Први глобални хидроскен ОДНИ садржи и један „злокобни“ детаљ. Наиме, прогнозу да је ризик од међудржавних ратова због воде низак, „барем до 2022. године“. Не чуди стога што у задњих 10 година бројни војни и други истраживачки центри (нарочито у САД, Европи и Русији) врло детаљно проучавају разноврсне геополитичке последице све акутнијег глобалног хидростреса. „Ако од седам милијарди људи, између четири и пет милијарди живи у ситуацији да нема воду за храну, производњу струје, потрошњу, онда се на то мора обратити пажња“, упозорава др Упману Лал, директор Колумбијског центра за воду. У међувремену, Здружени истраживачки центар Европске комисије наводи да је пет глобалних „жарних тачака“ хидрополитичких изазова концентрисано у сливовима: Нила, Ганг Брампутра, Инда, Тигар-Еуфрат и реке Колорадо. Ових дана Институт за светске ресурсе из Вашингтона објавио је своју листу држава са „изузетно високим базичним хидростресом“ (на скали од пет категорија). На том списку су: Катар, Израел, Либан, Иран, Јордан, Либија, Кувајт, Саудијска Арабија, Еритреја, Уједињени Арапски Емирати, Сан Марино, Бахреин, Индија, Пакистан, Туркменистан, Оман и Боцуана. На другој страни, експертска група „Ла ТУК“ из Москве, усредсређена иначе на збивања у централној Азији, наводи да је „постепено смањење водоснабдевања бременито огромним конфликтним потенцијалом, како у односима међу државама у региону, тако по друштвеној стабилности унутар држава“.

Са ове стране Урала, „Партнерство за воду, мир и безбедност“, коалиција шест америчких и западноевропских невладиних организација (међу којима су Пацифички институт и Институт за светске ресурсе), коју финансира холандска влада, уредно прати преко 2.000 потенцијалних хидрополитичких жаришта дилем света. У свом најновијем глобалном билтену, објављеном крајем августа ове године, ова коалиција је - користећи црвено-наранџасту Меркатор пројекцију, изнела своју процену, где би до септембра 2023. године могло доћи до „насилних конфликта“ због воде са 10 и више мртвих: од Кеније, Етиопије и Сомалије, до Ирака, Ирана, Авганистана, Индије и Пакистана.

Колике су шансе човечанства да избегне бројне мрачне прогнозе „ратне“ хидробудућности - загонетка је.

Тања Вујић

Извор: Политика

Припадници 25. класе ВА КоВ одржали су 26. октобра у Војној академији свечаност поводом 50-годишњице од завршетка школовања (1972-2022). На свечаности је присуствовало 112 официра ове класе, а славље су увеличали командири војова поручник Душан Зорић, иначе генерал-потпуковник у пензији, капетан Вукашин Таласан, генерал-мајор у пензији, поручник Драгомир Лучић, пуковник у пензији и поручник Чедо Станић, пуковник у пензији. Присуствовали су генерал-потпуковник проф. др Горан Радовановић, ректор Универзитета одбране и пуковник проф. др Срђан Благојевић, начелник Војне академије.

Председник Организационог одбора свечаног скупа Миодраг Панић, генерал-потпуковник у пензији, одржао је поздравни говор. Минутот ђутања одата је почаст преминулим старешинама ВА КоВ и школских центара, наставницима, професорима и припадницима класе.

Припадници 25. класе ВА КоВ ЈНА, 517 питомаца, отпочели су школовање 1. октобра 1968. године, а завршили 30. јула 1972. године, произвођењем 390 потпоручника. Били су трећа генерација официра Југославије (1945-1992) школованих по новом Наставном плану и програму у четворогодишњем трајању. У класу су примљени искључиво средњошколци из гимназије, учитељске и техничких школа.

Из класе је поникло 18 генерала, седам доктора наука и седам магистара, неколико професора, инжењера, адвоката и политиколога. У 33 године каријере, рада и перманентног школовања, 148 официра је завршило Командно-штабну школу тактике, 32 Високу војнополитичку школу и 34 Ратну школу. Многи су завршили више курсева и положили испит за чин мајора. Обављали су дужности командира и команданата свих нивоа, укључујући дужности начелника управа, команданата корпуса, команданата армије, команданата новонасталих војски, заменика и помоћника начелника Генералштаба и осталих високих војних дужности. Судбину своје државе СФРЈ, доживела је на одговарајући начин и ЈНА, па су након расформирања ЈНА, официри из 25. класе били на служби у свим војскама које су настале на простору бивше Југославије.

Генерал Панић је говорио о редовној настави, а осврнуо се и на и важније наставне активности из заједничког школовања: логоровања, веслање, скијање, возачки испит; важније ваннаставне активности: Слет поводом Дана младости, Парада поводом Дана победе, спортске активности и такмичења, културно-забавне актив-

ности. Потсетио је да је ово пети сусрет припадника класе и пожелио да се поново састану за пет година.

Генерал-потпуковник др Горан Радовановић, ректор Универзитета одбране, упознао је учеснике свечаног скупа о месту и улози Универзитета одбране и војне академије у систему војног школства и школовања у Републици Србији.

Душан Зорић, генерал-потпуковник у пензији, командир питомачког вода и професор Војне академије, у улози старешине класе, осврнуо се на школске дане и прилике из тог периода.

На свечаности је презентована монографија 25. класе, која је у процесу припреме за штампу. Пуковник у пензији др Коста Новаковић, један од уредника монографије, навео је да монографија, поред Увода и Закључка, има седам поглавља, литературу, рецензије и садржај. У изрази је коришћено 30 наслова, књига и осталих извора. Кориштени су подаци, фотографије и документи из сусрета класе из којих је створена јединствена база података. Монографија обухвата 33 године рада и школовања припадника 25. класе ВА КоВ и каснијег школовања на курсевима, другим школама, у Командно-штабној академији, Ратној школи и на последипломским студијама, као и обављање дужности.

У петом поглављу дате су биографије свих официра класе, уз одговарајућу фотографију. Тежиште у монографији су биографије припадника класе. Примењен је јединствен критериј. Поред фотографије по избору сваког официра, дати су основни показатељи о датуму и месту рођења, завршеној основној, средњој школи и смеру у Војној академији. Наведени су и подаци о каснијем школовању у Командно-штабној академији, Високој војнополитичкој школи и Ратној школи и последипломским студијама, те подаци о курсевима, школовању на цивилним факултетима и иностранству. Наведене су дужности које су појединци обављали и места службовања, одликовања, а по избору и породични подаци, те време пензионисања и место пребивалишта.

Назначено је да је 25. класа ВА КоВ једна од бројнијих и успешнијих класа, у дугој традицији школовања официра на овим просторима.

Уследила је увек традиционална прозивка старешина, фотографисање на стадиону Војне академије, те свечани ручак у ресторану Дома РВ и ПВО у Земуну.

Др Коста Новаковић

У ресторану Дома ваздухопловства у Земуну 28. октобра организована је прослава 50 година завршетка школовања 22. класе Војне ваздухопловне академије (ВВА) у Задру. Окупљеној седмнаесторици класића обратио се пуковник у пензији – опитни пилот Марјан Јелен. Присутне је подсетио на ток школовања али и професионалне војне пилотске каријере генерације. Припадници 22. класе школовање су започели у Ваздухопловној војној гимназији „Маршал Тито“ у Мостару, њих 166, 1965. године и прва су генерација која је завршила четворогодишње школовање. Њих 125 је матурирало, али након селективног летења и ригорозних лекарских прегледа, само је 91 оглашено способним за наставак школовања у ВВА.

На прелепој промоцији у Задру 31. августа 1972. године 71 питомац произведен је у чин потпоручника пилота РВ и ПВО, након завршетка летачке обуке на авионима „Галеб-2“.

Након одмора 30 пилота наставља школовање у Академији за наставнике летења, а 41 се распоређује у борбене јединице. Од тог момента почиње професионална каријера, пуна радости и ентузијазма, али и свих опасности и ризика која та професија са собом носи.

Припадници 22. класе дали су велик допринос РВ и ПВО, вршећи веома одговорне командне и професионалне дужности током каријере.

Већ 1973. године и наредних 27 пилота извршило је преобуку на авионима МиГ-21, а

Пет деценија од завршетка школовања 22. класе ВВА у Задру

ГЕНЕРАЦИЈА ВРСНИХ ПИЛОТА

почетком 80-тих већи број и на авионима „Галеб 4“ и „Орао“.

Пилоти 22. класе показали су висок професионализам кроз извршавање задатака теоретске и практичне обуке младих пилота у ВВА и јединицама, испитивали су нове авионе и хеликоптере у Ваздухопловном опитном центру и фабрици авиона. Учествовали су приказивању авиона на четири међународне ваздухопловне изложбе у Паризу и Лондону, летели као пилоти чувене акро-групе „Летеће звезде“, вршили летове за гашење пожара на авионима „Канадер“ и спасавање животе и имовину људи, вршећи превозе на транспортним авионима и хеликоптерима или командујући летачким јединицама и вршећи значајне дужности у јединицама оперативног и стратегијског нивоа.

Та генерација дала је РВ и ПВО пет коман-

дира авијацијских одељења, девет команди штаба авијацијских пукова-бригада, три команданта јединица ранга пук-бригада, девет официра на високим дужностима у јединицама до стратегијског нивоа и два генерал – мајора. Генерал-мајор Живомир Нинковић био је командант РВ и ПВО Републике Српске.

После 50 година стање и статус генерације изгледа овако: до краја 80-тих година РВ је напустило седам пилота и отишло у цивилне авио компаније; разбијањем СФРЈ и отцепљењем република из РВ и ПВО отишло је 18 класића; извршавајући летачке задатке погинуло је осам пилота; у инвалидску пензију отишла су четири пилота; због здравственог стања на нелетачке дужности премештена су три пилота; преминуло је 24 пилота.

Р. Думић

У Крушевцу обележен Дан Центра за обуку логистике

ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ

У кино-сали касарне „Цар Лазар“ у Крушевцу одржана је војна свечаност поводом 15. септембра – Дана Центра за обуку логистике.

Свечаности су присуствовали: председник Скупштине града Предраг Вукићевић, представници Расинског управног округа, представници Полицијске управе, директори јавних предузећа и установа, представници разних организација и удружења.

Говорећи о постигнутим резултатима, Командант Центра за обуку логистике пуковник Саша Петковић је истакао да је у Центру, у оквиру реализације основног задатка – обуке кадра техничке, саобраћајне, интендантске и санитетске службе, у протеклих годину дана кроз 89 курсева и других облика обучавања обучено 2231 лице – официри, подофицири, цивилна лица, професионални војници, кадети Војне академије и Медицинског факултета Војномедицинске академије, војници на добровољном

служењу војног рока, лица из резервног састава, као и 288 лица ван Министарства одбране и Војске Србије. Тиме је дат значајан допринос у подизању функционалних и оперативних способности команди и јединица Војске Србије и организационих целина Министарства одбране.

Пуковник Петковић је посебно истакао помоћ коју су Град Крушевац, установе културе и спорта, јавна и приватна предузећа и организације пружили приликом реализације појединих активности Центра, а такође је истакао и учешће припадника Центра у реализацији задатака из 3. мисије Војске Србије који се односе на пружање помоћи цивилним властима у случају природних непогода, техничко-технолошких и других несрећа.

Припадницима Центра за обуку логистике који су у претходном периоду показали најбоље резултате у раду, додељене су стимулативне мере.

Мр А. Симоновски

Батајница

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ОСЛОБОЂЕЊА

Секретар МО СУБНОР Батајнице Саво Богуновић, иначе члан војних пензионера, поздравио све присутне, захвалио је што су дошли да истражу дужно поштовање ослободиоцима Батајнице, а затим позвао све присутне да минутом ћутања одају пошту. Након тога је говорио о начину ослобођења Батајнице, које је уследило после ослобођења Београда и Земуна. Батајница је ослобођена 23.10.1944. године, а свечаност је била 24.10.2022. године у центру насеља.

На Споменик борцима у центру Батајнице венце су положили делегације ГО Земун, МЗ Батајница, МО СУБНОР Батајнице, Петроварадина, Младеновца и Јакова, представници 5. личе дивизије, у чијем је саставу био Жељко Бурсаћ члан војних пензионера и МО УВП Батајница. У делегацији МО УВП Батајница која је положила венац били су председник Рефик Спахић и чланови Гордана Божић и Миљева Арсић.

И овога пута као и раније борци, саборци потомци, поштоваоци и војни пензионери из Батајнице поручили су на не могу, не смеју и немају право да зaborаве своје претке ослободиоце Батајнице јер су то они својим делима и понашањем заслужили

Р. С.

Полагањем венаца и цвећа на Споменик браниоцима отаџбине од 1998. до 1999. године у касарни Расина у Паруновцу у Крушевцу, обележен је Дан 125. моторизоване бригаде.

Херојска 125. мтбр основана је 23. септембра 1981. године у Косовској Митровици. На споменик палим борцима венце су положили: делегација Команде гарнизона, председник Скупштине града Крушевца Предраг Вукићевић, делегација ветерана, делегација Удружења војних пензионера Крушеваца, делегација СУБНОР-а, Организација РВС и чланови породица погинулих бораца. Током агресије НАТО-а 1999. године на СРЈ, из ове јединице је погинуло 92 припадника, рањено 359 и нестало шест припадника бригаде. За заслуге у ратним дејствима, одликовано је 112 припадника бригаде, а за испуњену

Обележен Дан херојске 125. мтбр

ХЕРОЈИ НИКАДА НЕ УМИРУ

храброст, патриотизам и остварене успехе у борби, 125. мтбр је 16. јуна 1999. године одликована Орденом народног хероја.

Рачунајући и период пре рата у окршајима на шиптарским терористичким групама, укупан број жртава достигао је број од 108 војника и старешина ове јединице. Иначе, 125. моторизова-

на бригада је позната највише по учешћу у борбама у региону карауле Кошаре. По завршетку рата, јединица је дислоцирана у Крушевац, а неколико година касније и расформирана.

Поред генерала у пензији Драгана Живановића, на скупу крај споменика у бившој касарни Расина у Паруновцу, телефонским

путем се обратио генерал Владимир Лазаревић, а поздрави телеграм херојима са Кошара, из финског затвора упутио је и ратни командант Друге армије Небојша Павковић.

У оквиру програма обележавања Дана 125. моторизоване бригаде организован је и пригодан културно-уметнички програм, а скуп је настављен у просторијама Спомен-собе у касарни „Цар Лазар“, где се чувају успомене на 125. моторизовану бригаду и друге ратне јединице.

Мр А. Симоновски

Делегација УВП Крушевац, са чланом Градског одбора на челу (потписником ових редова), присуствовала је обележавању 28. септембра – Дана службе АБХО Војске Србије у касарни „Цар Лазар“ у Крушевцу.

Свечаности су присуствовали: представник Команде КоВ пуковник Драган Љубић; председник Скупштине града Предраг Вукићевић; команданти јединица у гарнизону; представник Полицијске управе Крушевац; директори јавних предузећа и установа града Крушевца; представници Удружења војних пензионера, Организације РВС и Удружења бораца ослободилачких ратова; пензионисани припадници Центра АБХО и 246. батаљона АБХО (некада бригаде) и представници средстава јавног информисања.

Након поздрава застави Србије и државне химне Републике Србије, започела је свечаност пред стројем припадника АБХО службе.

У име припадника Центра АБХО и 246. б АБХО, присутне госте поздравио је командант свечаности пуковник Сибин Динчић, који је између осталог рекао:

„Двадест и осмог септембра 1932. године у Крушевцу, у војно-техничком заводу „Обилићево“, формирана је прва јединица противхемичке заштите, која је утемељила правце развоја и постојања АБХ службе. Данас, на овај дан, обележавамо 90 година од поставка, до 2008. године – рода, а АБХ службе Војске Србије. АБХ служба је служба опште намене за све видове, родове и службе ВС-е, а основу чине Центар АБХО потчињен Команди Команде за обуку и 246. б АБХО потчињен Команди Колпене војске.

Центар АБХО је носилац индивидуалне стручно-специјалистичке обуке АБХО војничког састава, курсирања и усавршавања припадника Војске Србије Различитог нивоа из области АБХО, испомоћи у школовању официра АБХ службе Војној Академији и подршке у реализовању преузетих државних обавеза (међународних конвенција и уговора у области ограничења и заштите од ефеката дејства ОМУ). Центар је на основу одлуке министра одбране о променама у организацији и развоју Центра за усавршавање кадрова прерастао у Регионални центар АБХО, водећи центар у региону за обучавање кадрова АБХО службе. Као такав у могућности је да

У Крушевцу обележен Дан АБХО службе

ВИДАН НАПРЕДАК

реализује задатке за националне потребе, потребе земаља региона, партнерских земаља и међународних организација по основу различитих уговора, а формација Центра омогућава каријерно усавршавање и напредовање официра и подофицира АБХ службе.

246. б АБХО је основна тактичка јединица АБХ службе, опремљена и оспособљена да делом јединица или као батаљон у целини, планира, организује и спроводи посебне мере противнуклеарног, противхемичког и

противбилошког обезбеђења у мисијама Војске Србије и носилац је реализације задатака на целој територији Републике Србије.

У току свог деценијског постојања и развоја до данас 246. батаљон АБХО је успешно извршио све постављене задатке потврдивши се као препознатљив стуб у систему одбране, уз непрекидан рад и тежњом да настави са техничком модернизацијом за што квалитетније извршавање задатака из мисије Војске Србије.

Овом приликом уручене су награде и признања најистакнутијим појединцима службе.

С обзиром да се ради о јубиларној годишњици – 90 година постојања и рада службе АБХО Војске Србије, у вечерњим сатима у Крушевачком позоришту, пред великим бројем гостију, одржана је Свечана академија на којој је приказан пригодан документарни филм о раду и постојању службе АБХО.

Овом приликом, по наређењу начелника Генералштаба Војске Србије генерала Милана Мојсиловића, уручене су Златне плaketе Центру АБХО и 246. батаљону АБХО.

Златне плaketе уручио је заменик НШ генерал-потпуковник Петар Цветковић.

Пригодан уметнички програм извели су чланови војног оркестра „Станислав Бинички“ и глумци Крушевачког позоришта, а у фоајеу је приређена фото изложба о раду ове службе.

Мр Александар Симоновски

Дан УВПС на Звездари

ПРИЗНАЊА ЗАСЛУЖНИМА

Дан Удружења војних пензионера Србије је на пригодан а свечан начин обележен је 13. октобра у просторијама Општинског одбора УВПС Звездара и Гроцка. То је била прилика да се укратко сумирају резултати УВПС Звездара и Гроцка у протеклом периоду. И као што рече председник Милован Лалић, није било лако радити уз корону и друге недаће, али удружење је функционисало и успешно радило, тако да ниједан задатак није остао неизвршен.

Том приликом су уручене награде и похвале појединим члановима, додељене од стране председника УВПС. Књигом је награђен Милорад Бодрожић, а похвале су уручене чланицама УВПС Звездара, Милки Шолаја и Љубици Вучић.

И УВПС Звездара је наградило поједине своје чланове, па су књиге уручене Љубиша Јоцићу и Михајлу Карановићу.

М. М.

Сећање на стрељане Краљевчане 1941.године

ПАРАСТОС НЕВИНО ПОБИЈЕНИМ

За све краљевчане је октобар месец посебан јер се евоцирају успомене на крвави октобар 1941.године када су окупационе снаге немачког вермахта у знак одмазде стрељале 2255 (коначна цифра још увек није утврђена поткрепљена именима страдалих) недужних грађана, по принципу 100 стрељаних за једног погинулог немачког војника и 50 за рањеног. Оваква наредба је важила само у Србији и имала је за циљ да се унесе страх међу становништво и спречи било какав оружани отпор окупатору.

Формални повод за ове злочине су биле заједничке оружане акције партизанских и одреда ЈВуО који су нападали окупаторске јединице а Краљево и регуларне снаге Вермахта држали у блокади. Прва група невиних људи и деце је приведена и затворена у локомотивску халу жељезничке станице у Краљеву 14. октобра, а стрељања су извршена од 15. до 20. октобра. Међу стрељаним највише је било Срба али је убијено и 54 Руса и 60 Словенаца, понајвише из Краљеву братског града Марибора који су у Краљеву потражили спас од немачког терора.

Као и сваке године, 14 октобра је најпре одржана комеморативна седница у сали

скупштине града Краљево са намером да се сачува свест о злоделима и опасностима фашизма. Активности су настављене у Спонен-парку у Грдици, где је и гробље стрељаних. Сређивање спомен парка је започето, како би се отклониле слике запуштености и немара о којима су средства јавног информисања у задње време говорила и писала.

Пре свих на гробље су изашли потомци стрељаних, запалили свеће на спомен-обележјима и помолили се за душе своји најмилијих, Звучи сирене су најавили почетак протоколарних активности, након чега је хор отпевао химну Боже правде. Уз полагање венаца сенима стрељаних су се поклонили бројне делегације: пре свих потомци стрељаних а затим града Краљево, Рашког управног округа, Војске Србије, Полиције, Жандармерије, СУБНОР-а, братског града Марибора, бројних удружења, организација и друштава, међу којима и делегација градског одбора УВПС предвођена председником Радојем Томашевићем.

Парастос невино стрељаним су, као и сваке године, служили свештеници Епархије жичке.

Окупљеним се кратко обратио градоначелник града Краљево Предраг Терзић. Општа порука је да се увек сећамо и не заборављамо овакве догађаје и људе страдале у њима, али да праштамо уз жељу да се никоме и никада више не догоде.

На крају овог тужног скупа у анфитеатру

Гробља стрељаних изведен је поетски колаж „Анђео са Грдичке косе“ којег су пред окупљеним извели глумци Краљевачког позоришта.

За разлику од претходне две године, када због короне, није било могућности за већа окупљања парастосу је ове године, поред старијих Краљевчана, присуствовало и неколико стотина школске омладине из краљевачких основних и средњих школа. Ово је свакако много важно ради преношења сећања и поштовања према свим невиним жртвама на генерације које тек сазревају и које ће наследити традицију обележавања оваких значајних догађаја и датума.

Јован Симић

Акција уређења животне средине

КАД ПЕНЗИОНЕРИ ЗАСУЧУ РУКАВЕ

На 3. седници Градског одбора УВПС Краљево одржаног 13. септембра изнета је идеја да се организује нека радна акција везана за уређење животне средине. Предлог је наишао на одобравање присутних.

Председник Градског одбора Радоје Томашевић одмах је обавио телефонске разговоре, а након тога и састанке са директором Градске чистоће Краљево

Новицом Лишанином и начелником Одељења за послове цивилне заштите града Краљево Здравком Максимовићем. Они су прихватили идеју уз предлог да то буде сређивање простора око споменика посвећеног „Фабрици авиона, њеним радницима и пилотима који више нису међу нама“ како то на постољу споменика и пише. Споменик је подигнут 1998. године у знак сећања на Државну фабрику авиона (ДФА) и њене стрељане и изгинуле раднике, као и подсећање на ваздухопловну традицију града Краљево. Фабрика авиона је била у непосредној близини као и војни аеродром, на ком су службовали и неки од чланова УВПС. Од свега је на том простору остао само спортски аеродром на који су Краљевчани и сада веома поносни. Споменик је иначе реплика авиона Г-2 Галеб постављена на четири зидана стуба, иако се у неким средствима информисања може наићи и на податак да се ради о авиону J-21 Јастреб.

Као термин за извођење радова је одређен 13. октобар. Градски одбор УВПС је предузео све потребне мере да се чланови на адекватан начин обавесте о вре-

мену извођења акције. С обзиром на то да на другој страни Доситејеве улице живи већи број чланова и корисника војних пензија очекиван је и добар одзив.

И пре заказаног времена код споменика се окупило доста учесника. Затекао их је прилично запуштен простор, обрастао у траву и коров са доста смећа кога су остављали немарни суграђани након боравка на том простору.

Јасна Љубисављевић пословица у производњи биљног материјала Јавног комуналног предузећа „Чистоћа“ је са својим радницима већ била у акцији. Започето је фрезирање земљишта, а три младе даме су чекале да започну садњу цвећа које је за ту прилику издвојено.

Пристигли чланови УВПС су одмах приступили радовима без чекања да пристигне потребна опрема и алати за рад.

Недуго затим допремљено је све што је и договорено. Начелник Одељења за послове цивилне заштите Здравко Максимовић је успео да обезбеди лопате, грабуље, тример за кошење траве, две прелепе клупе и три корпе за смеће, као и заштитне рукавице, чизме, мајице и качкете за извођаче радова. Он је за телевизију Краљево, која је пропратила ову активност, истакао: „Добротворна фондација „Човекољубље“ са својим партнерима је пружила подршку у смислу донаторства средстава да се ова акција данас овде спроведе овако.“

Извођење акције је текло по плану, учесници су били врло расположени и весели јер су овако нешто одавно прижељкивали. У складу са простором и расположивим алатом, ангажовано је двадесетак људи а остали су се укључивали повремено. Пролазници су знатичељно посматрали радове а међу извођачима су препознавали све комшије, пријатеље или некада претпостављене у њиховим ратним јединицама. Најчешћи коментари су били да војска и треба да буде за пример, без обзира на године, највише ангажованих је старости преко 60 година али то никако није била препрека да се акција успешно заврши и простор око споменика очисти, среди и поново учини примамљивим за долазак и уживање људи свих узраста а поготово деце.

Простор је сређен и очишћен, руже су окопане и орезане, ново цвеће посађено, осушена стабла повађена а нове саднице засађене. Остаје да се ураде постоља да би се на њих причврстиле клупе и канте за смеће.

Сви чланови који су се одазвали позиву заслужују само похвалу али посебно треба истаћи Деспота Јокића који живи у Врњачкој Бањи, а није имао никакве дилеме да ли треба да дође без обзира на трошкове превоза.

Донатори нису тражили повраћај алата тако да ће он послужити и у неким наредним акцијама.

Јован Симић

Годину дана без Милорада Колашинца

ТРАЈЕ У ЉУДИМА

Тешко је изговорити и написати да међу нама више нема Милорада Колашинца, председник Општинске организације УВПС у Раковици. А само месец дана пре кобног тренутка Милорад је журишао за своје војне пензионере помажући им да сруче акт којим захтевају да им држава врати паре које је четири године закидала од пензије, како би се обезбедила фискална стабилност државне касе. Углед који је Милорад уживао у општини Раковица допринео је да, после неколико дванаестомесечних циклуса, реши питање простора за окупљање војних пензионера.

Скупови војних пензионера у Раковици били су веома масовни. На њима се могло чути више аналитичких наступа. Та организација била је веома активна. Другарство исковано у војсци представљало је основу за дружење раковичких официра и подофицира у пензији. Посебна је прича сарадња са тамошњим цивилним пензионерима. Све је то Милорадова заслуга.

Часно је испунио заклетву пре ма отаџбини. Пензионисан је 2000. године у чину пуковника. Живот по пензионисању се потпуно променио. Одједном се створио простору виду слободног времена. Милорад се одлучио да знања и вештине, заоденуте организационим способностима, употреби их у корист породице зарад унапређења стандарда. Године 2010. изабран је за председника Општинског одбора УВПС Раковице. Брзо је стекао популарност, поготову што се ухватио укоштац са бројним проблемима правне природе. Уз правнике је учио те науке, примењујући их у корист својих колега који су били закинути у правима. До последњег даха помагао је војним пензионерима у остваривању закинутих права.

Слободно се може рећи да је помажући војним пензионерима, право и закон апсолвирао до те мере да се често хватао у стручни коштац са адвокатима. У три мандата Милорад Колашинац био је члан Главног одбора Скупштине УВПС. Капа доле за све што је урадио као члан Главног одбора и председник општинске организације. Неко ко је свестран, попут Милорада, нимао није запостављао породицу. Супруга Даница и он подигли су до факултетских диплома своје троје деце Јасну, Марију и Марка, на које су били веома поносни. Милорадовим одласком у вечност у Удружењу војних пензионера Србије остала је тешко надокнадива празнина. Био је особен, непоновљив, специфичан активиста. Пленio је добротом, мудрошћу, одлучношћу, хитрином... Отишао је неукалжане части и чистог образа. Оставио је дубок траг као неискључиви белег. Трајаће у душама и срцима људи који су га познавали.

Дружење бивших припадника 12. мбр (осјечке бригаде)

НЕРАСКИДИВО ДРУГАРСТВО

Сусрет и дружење бивших припадника 12. механизоване бригаде одржан је 22. октобра у Сомбору. Дванаеста славонска пролетерска бригада формирана је 11. октобра 1942. године у селу Будићи код Пакраца (Хрватска) као Прва славонска бригада (овај назив носила је до 21. децембра 1942). Због својих ратних успеха бригада је 1943. проглашена за ударну, 1944. године добила назив пролетерска. Током 940 дана ратног пута бригаде, погинуло је око 1.500 њених бораца. Једанаест њених бораца проглашено је народним херојима. За заслуге током НОБ-а бригада је одликована Орденом народног ослобођења, Орденом партизанске зве-

зде и Орденом братства и јединства, а 1977. године и Орденом народног хероја.

У послератном периоду била је стационирана у гарнизону Осијек и са мањим делом у Нашицама и Вуковару и важила је за једну од елитних јединица тадашње ЈНА.

Активно је учествовала у рату 1990.-1992. година. По окончању ратних дејстава 1992. године, бригада је предиспонирана у гарнизон Сомбор, а расформирана је 2004. године.

Претходни сусрет и дружење је одржано 2018. године, а због ситуације са ковидом нису одржани планирани наредни сусрети.

Овогодишњем Сусрету и дружењу је присуствовало стотинак бивших припадника јединице. Поред лица која сада живе у Сомбору и околним местима било је и бивших припадника који су дошли из Суботице, Србобрана, Жабља, Новог Сада, Панчева, Београда, Ваљева, Бања Луке... Било је и дирљивих сусрета зачињених сузама.

Договорено је да се сусрет убудуће организује сваке године.

IN MEMORIAM

Илија Бранковић

(1945-2022)

СТРУЧЊАК
СВЕТСКОГ НИВОА

Рођен је 26. јула 1945. године у селу Обрадовци, општина Ораховица, Република Хрватска, од оца Душана и мајке Милке. Онај који му је дао име Илија као да је предвидео да ће Илија постати громовник у теорији и вештини артиљерије најбољи у Југославији и шире.

Завршио је основну, учитељску школу, Војну академију Копнене војске – смер артиљерија 1968. године, без свечане промоције у чин потпоручника јер је под хитно морао да ступи у трупне редове, Командно-штабну академију Копнене војске и Школу националне одбране. Укратко школован човек.

Редовно је унапређиван у чин поручника ванредно, а генерал-потпуковника 31. 12. 2000. године.

Склоност ка просветитељству водила га је кроз дужности: командир вода, командир батерије, наставник у Артиљеријском школском центру (1974 – 1989), Задар; начелник Катедре у Артиљеријском школском центру (1989–1992), Задар; начелник Катедре теорије и правила Артиљеријске управе Копнене војске (1992–1994), начелник Управе артиљерије Генералштаба Војске Југославије (1994–2000), Београд; руководилац Комисије за примену Војно-техничког споразума (2000), Београд; начелник Управе за међународну сарадњу Савезног министарства одбране (2000–2001).

Али заједно смо учествовали у одбрани од агресије НАТО-а на СРЈ од 24. марта 1999. до 26. јуна 1999.

Одликован је Медаљом за војне заслуге, Орденом за војне заслуге са сребрним мачевима, Орденом народне армије са сребрном звездом, Орденом за војне заслуге са златним мачевима, Орденом народне армије са лаворовим венцем, Орден за храброст, и Орденом Војске Југославије првог степена.

Аутор је пет стручних чланака у *Војном гласнику*, четири књиге о злочину који се десио на Тузланској капији 25. маја 1995. године у којима је недвосмислено и без остатка доказао да граната из топа 130мм није узрок трагедије, а граната је служила као крунски доказ да генерал ВРС Новак Ђукић буде осуђен на 20 година робије. Заједно са другим експертима домаћим и страним Илија Бранковић је показао да се са великом сигурношћу може тврдити да је генерал ВРС невин.

Аутор је: Упутства за рад артиљеријског извиђача у хеликоптеру СА-341 „ХЕРА“, 1981. године. Коаутор је Методике предмета Управљање и руковање артиљеријском ватром, 1985. године.

Као руководиоца тима предводио је војни премоер Савезне Републике Југославије 1997. године, а учествовао је и као члан руководећег тима и у државном премеру СРЈ 1998. године.

Од 1993. године до краја 1996. руководио је тимом за израду хардвера и софтвера, (лично развијао софтвер), за артиљеријски батеријски рачунар који је 1996. године усвојен у наоружање.

Илија је по свему заслужио бесмртност.

Богу слава а Илији вечно хвала. **Петар Шкрбић**

Реаговања И ДАЉЕ БРЗИ ПРСТИ

У листу *Војни ветеран* број 222/223, објављен је текст „Уважен радни стаж“ као извод и тумачење одредби из нових Уредби за куповину станова за припаднике снага безбедности објављених у „Службеном гласнику РС“ бр. 88/2022 од 05. августа 2022. године.

Након Закона о изменама и допунама Закона о посебним условима за реализацију пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“ број 52/2021 од 24. маја 2021. године), предвиђено је да ће Влада Републике Србије, посебним актом ближе уредити услове, начин и поступак за утврђивање испуњености услова за куповину стана под повољним условима.

Након поменутог Закона Влада РС, донела је две уредбе, између осталог И Уредбу о начину, поступку и процедурама продаје станова и утврђивања редоследа лица која испуњавају прописане услове за куповину стана под повољним условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“ бр. 88/2022 од 05. августа 2022. године).

Члан 8. цитиране уредбе гласи: Овом Уредбом предвиђено је да по истеку рока одређеног за подношење електронске пријаве утврђује се редослед лица која испуњавају услове за куповину стана на појединачним локацијама, на основу три критеријума и то:

1.-према подацима о оствареном ефективном радном стажу, који се израчунава до дана расписивања Јавног позива.

2.-према подацима о тачном времену коришћења апликације Владе (Апликација Владе је електронска платформа посредством које лице, које има намеру куповине стана под повољнијим условима подноси електронску пријаву на интернет страници, Изградња станова за припаднике снага безбедности РС), (прим.).

Ова два приликом утврђивања редоследа при куповини стана.

Међутим, ако се за једно или више лица утврди исти редослед, предност има лице чија је електронска пријава поднета ближе времену отварања Апликације Владе РС.

3.-према приоритету за куповину стана на локацији за коју је у току Јавни позив, уколико је у питању Јавни позив за локације у Београду и Новом Саду.

Шта је ово него коришћење брзих прстију на индиректан начин.

Ценећи ове одредбе, мислимо да је свима јасно, како се могу изједначавати подаци о оствареном ефективном радном стажу и подаци о тачном времену коришћења Апликације Владе и да имају једнаку вредност приликом утврђивању редоследа за куповину стана.

Ово је невероватан поступак, радња, изношење нетачних и непотпуних чињеница у листи какав је *Војни ветеран*.

МО „Бежанијска коса“

Радое Рака Љутовац ПРВИ ТОБЦИЈА КОЈИ ЈЕ СРУШИО АЕРОПЛАН

Пише Игор ГОЈКОВИЋ

Нишанећи две дужине испред циља, редов-артиљерац Радое Рака Љутовац, трговачки помоћник из села Пољна код Трстеника, нишанџија на 1. топу 1. вода 1. допунске батерије шумадијског артиљеријског пука „Танаско Рајић“, прекомандован 1915. године у „противаеропланску“ батерију која је штитила Крагујевац, био је први човек на свету који је топовском гранатом срушио непријатељски авион

Радивоје Рака Љутовац

Србија је након победничке 1914. године и десетомесечног предаха у ратним дејствима у јесен 1915. са зебњом очекивала почетак инвазије здружених немачко-аустријских снага са севера и Бугара са југоистока. Српске армије држале су положаје на граничним рекама, Дрини, Сави и Дунаву, одакле је непријатељ артиљеријом и повременим пешадијским испадима вршио провокације, док су њихови авиони у бројним формацијама надлетали српску територију, извиђали и бомбардовали.

Систем противаеропланске обране

Током 1914. године дејства аустроугарског ваздухопловства била су минимална, али су 1915. појачана немачким авионима и искусним посадама. Непријатељски авиони обрушавали су се свом снагом на срп-

ске градове. Српски и француски пилоти са београдске Бањице и из Пожаревца успевали су да постигну понеку победу, али је непријатељ постепено овладао ваздушним простором Србије.

Врховна команда Српске војске убрзо је, у тим околностима, одлучила да формира систем „противаеропланске“ одбране са осматрачким станицама на граничним рекама и око градова. Међутим, гађање авиона из тадашњег пешадијског наоружања

Био је то први авион на свету који је икада оборен артиљеријом. За свој подвиг редов Радое Љутовац одликован је Карађорђевоом звездом са мачевима и унапређен у чин каплара.

није давало готово никакве резултате. У помоћ је притекао француски артиљеријски капетан Андре Мортије (Andre Mortu-geux), који је у Француској већ успешно радио на модификацији пољских топова у противавионске. У Војнотехничком заводу у Крагујевцу српске пољске топове поставио је на дрвене лафете, који су били окретни и имали могућност великог вертикалног хода, чиме је нишанџијама било омогућено да прате авионе. Били су то топови „шнајдер М.1907“ и „круп М.1903“ калибра 75 милиметара, али и поједини турски топови заплењени три године раније у Првом балканском рату. Од расположивих артиљераца формиране су посаде за противавионске топове.

Редов-артиљерац Радое Рака Љутовац, трговачки помоћник из села Пољна код Трстеника, нишанџија на 1. топу 1. вода 1. допунске батерије шумадијског артиљеријског пука „Танаско Рајић“, прекомандован је тада у „противаеропланску“ батерију која је штитила Крагујевац са оближњег Метиног брда. У саставу те батерије била су три вода артиљерије и два митраљеза.

Батерија на Метином брду била је спремна

Освануо је четвртак 30. септембар (17. септембар по старом календару) 1915. године. Око 8.00 часова ујутру осматрачи су јавили да је седам непријатељских авиона полетело из правца аустроугарског Вршца долином Велике Мораве ка Крагујевцу, у то време својеврсној војној престоници Србије. У граду су се налазили Врховна команда, краљ Петар и регент Александар, страни војни аташеи и дописници, Војнотехнички завод и велика складишта муниције. Узбуна је дата када су аустријски авиони били изнад Лапова, где су бацили три бомбе. Огласиле су се сирене из Војнотехничког завода и оближњих млинова. Нишанција Рака Љутовац сео је за свој модификовани турски топ (Krupp M.1904) и чекао да се агресори појаве. Батерија на Метином брду била је спремна да дејствује.

Агресорски авиони почели су да круже око Крагујевца и бомбардују. Према званичном извештају Пресбирова Врховне команде на град су тога дана пале 43 бомбе. Војнотехнички завод погођен је са 16 пројектила, железничка станица са осам, а остале бомбе пале су на цивилне објекте. Код капије Војне фабрике погинуо је редов Остоја Павловић, поред складишта и магацина на станици рањена су два стражара. Од бомби које су пале на град погинули су пензионисани судија Мата Филиповић, београдски судија Мата Филиповић, београдски трговац Благоје Спасић и дете бакалина Голића. Укупно је погинуло пет, а рањено десет војника и цивила.

Две дужине испред циља

Радоје Љутовац је све време пратио један авион и нишанио у замишљену тачку две дужине испред њега. Према једној верзији приче, имао је нишанску справу на непријатељевом топу, а према другој нишанио је „крз цев“. У једном тренутку повукао је обарач и кроз неколико секунди сви су видели како је добро темпирана граната експлодирала на правом месту, у близини авиона. Авион се нагло пропео, а потом је из његовог мотора почео да избија густ црни дим и пламен. Тренутак касније суновратио се у центар Крагујевца, у главну улицу испред куће број 40, близу места где се налазио стан регента Александра.

Српски топови су одмах престали да пуцају.

-Ко га обори? - питао је неко са десног крила батерије.

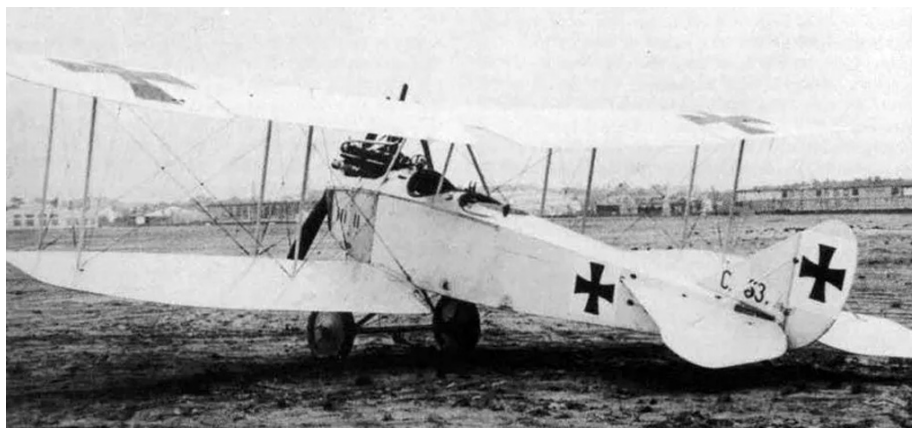
-Рака Љутовац.

-Алал вера, јуначе!

Остало је забележено и да је темпирач граната на Ракином топу био редов Милош Степановић из села Велика Сугубина код Крагујевца.

Кад би могао да се извежбаш, па сваког дана по једног...

Међу артиљерцима је настало право весеље, а командир батерије је Љутовцу уступио свог коња да одјаше до места где је пао авион. Галопом је стигао у центар града, где се већ скупило доста света. На калдрми је лежао и догоревао уништени авион „румплер Ц1“. Крила су му била помљена, а труп смрскан. Догоревало је

Немачки авион „румплер Ц1“

Дан 30. септембар слављен је између два светска рата као крсна слава Противавиопланске артиљерије Краљевине Југославије. И јунак тога дана, Радоје Љутовац често је био позиван на војне прославе, где је био почасни гост на трибинама, заједно са генералима и другим угледним званицама.

исцепано платно, а смрад се ширио и гушћо присутне радозналце. Радоје је тада имао први пут прилику да изблиза види један од агресорских авиона, који су му недељама задавали муке. Из смрског трупа војници су извадили изгорела и изломљена тела извиђача капетана Курта фон Шефера (Kurt von Scheffer) и пилота официрског приправника Отоа Кирша (Otto Kirsch). Без обзира што су само који минут раније немилосрдно бацали бомбе на српске градове и села, убијајући при том и невинне циљеве, као прави, часни ратник Рака Љутовац стао је мирно поред олупине, салутирао и војнички поздравио погинуле непријатеље.

Крагујевчани су убрзо сазнали да је баш он оборио агресора и грабили се ко ће пре да му честита.

-И јеси, брате, мајстор. Нека ти је све алап...

-Скиде га, вала, к'о дозрелу крушку...

-Их, бога му, кад би некако могао да се извежбаш, па сваког дана по једног...

У смрском авиону нађена су упутства за лет у којима је писало да је циљ пилотима био јужни део града, где се налазио Војнотехнички завод. Олупина авиона је, иронијом судбине, након што су многи грађани са ње поскидали „сувенире“, одвучена баш у круг војне фабрике, која је и била главна мета агресорске летелице. Ту су француски официри раставили мотор и у радионици пронашли гелер, чиме је званично потврђено да је редов Рака Љутовац добро темпираном гранатом срушио агресорски авион.

Запис о јединственом моменту у животу

У свом ратном дневнику командант 19. пешадијског пука 1. позива пуковник Добросав Миленковић оставио је запис из прве руке о том догађају:

Француски артиљеријски капетан Андре Мортире, који је у Француској већ успешно радио на модификацији пољских топова у противавионске, поставио је у Војнотехничком заводу у Крагујевцу српске пољске топове на дрвене лафете, који су били окретни и имали могућност великог вертикалног хода, чиме је нишанцијама било омогућено да прате авионе.

„Овде у Крагујевцу 17. септембра присуствујем јединственом моменту у животу; посматрам како се у пламену аустријски авион сурвава... Величанствен и страхан приказ уједно. Авијатичари испечени, једва им се лице распознаје, удови им свим изгорели. Језовита слика. Крв се леди, коса се диже...“

Сведочење о овом историјском догађају и батерији на Метином брду оставила је у свом дневнику и енглеска болничарка Моника Стенли (Monica M. Stanley):

„Када је све било готово, др Меј и др Бери су ме замолили да их одведем да виде противавионске топове. Налазили су се на седам минута хода од наше болнице, на врху брда. У близини су била и два српска логора. Познавала сам неке од тамошњих официра, који су нас дочекали и показали нам топове и гранате, објашњавајући и

Француски артиљеријски капетан Андре Мортире, који је у Француској већ успешно радио на модификацији пољских топова у противавионске, поставио је у Војнотехничком заводу у Крагујевцу српске пољске топове на дрвене лафете, који су били окретни и имали могућност великог вертикалног хода, чиме је нишанцијама било омогућено да прате авионе.

Капетан
Андре Мартире
са српским
противавионцима
у околини Београда

Споменик на Метиним брду

описујући како функционишу. Имали су три веома велика топа, са гранатама од 12 инча, француског порекла, и два мања, заплењена од Турака у последњем рату.

Били смо на полигону тек око пет минута када је дата узбуна јер суочени непријатељски авиони. Сви војници су били на својим местима за делић секунде. Било је сјајно видети тај ред и дисциплину...

...По повратку у болницу ишли смо поред топова, где су ме упознали са човеком који је оборио авион у четвртак. Гађао је из турског противавионског топа, прилично малог. Сада очекујемо ваздушне напа-

де сваки дан, а то значи доручак у 5.30..."

Био је то први авион на свету који је икада оборен артиљеријом. За свој подвиг редов Радоје Љутовац одликован је Карађорђевог звездог са мачевима и унапређен у чин каплара.

Дан 30. септембар слављен је између два светска рата као крсна слава Противавионопланске артиљерије Краљевине Југославије. И јунак тога дана, Радоје Љутовац често је био позиван на војне прославе, где је био почасни гост на трибинама, заједно са генералима и другим угледним званицама.

РАКИН ТОП ГРУВАО ЈЕ И НА СОЛУНСКОМ ФРОНТУ

Након преласка Албаније каплар Радоје Љутовац је у Грчкој унапређен у чин наредника. Његов топ грувао је на многим положајима Шумадијске дивизије на Солунском фронту. Војници су га волели и били му одани. Преживео је рат и после демобилизације вратио се својој сиротињи. У рукама је имао само свој трговачки занат, где је, почевши од нуле, мукотрпним радом по вашарима и панађурима, успео да скрпи мали дућан мешовите робе у Трстенику, у коме је увек давао попуст својим ратним друговима... Женио се два пута, али потомства није имао. Умро је 1968. године у Трстенику у 82. години. Ратну заоставштину Радоја Љутовца његова супруга поклонила је Народном музеју у Крушевцу.

На Метиним брду изнад Крагујевца, на десној обали реке Лепенице, одакле је Љутовац оборио агресорски авион, Војска Југославије и Град Крагујевац подигли су 1996. године споменик са топом на постаменту и плочом са Ракиним ликом. Припадници артиљеријско-ракетних јединица противваздухопловне одбране Војске Србије 30. септембар обележавају као Дан рода, док су његово име понеле улице у Београду, Крагујевцу, Трстенику...!

Извор: Одбрана

Шта ће донети хладни дани

ХЛАДАН ВАЗДУХ АКТИВИРА БОЛ

Дуг је пут до постављања дијагнозе неуралгије, која је последица оштећења периферног живца

Хладноћа провоцира ангинозни бол

Неуралгије су обољења која почињу неочекивано и карактерише их оштар бол у различитим деловима тела. Особе које имају неуралгију лети не смеју да бораве у близини клима-уређаја, јер им хладан ваздух активира болове. Неретко читаву зиму проводе умотани у шалове како би заштитили лице од иритације проузроковане хладним ваздухом. Болове настале оштећењем нерва описују као убоде ножем или иглом. Смита им када кијају, кашљу, додирују образе, перу зубе, а понекад су принуђени да воду и течности пију сламчицом и да се тако и хране.

Пацијент трпи све јаче болове, који се не смањују под дејством класичних аналгетика, па започиње његово лутање по ординацијама различитих специјалиста, док на крају не стигне до неуролога. И ту га чека сложен дијагностички процес: мораће да уради лабораторијске анализе, биће упућен на разна снимања, укључујући и магнетну резонанцу главе с ангиографијом, приказом крвних судова мозга.

У терапији и витаминима

Тек када се елиминису многе друге болести, лекар ће поставити дијагнозу неуралгија и прописати неуролошку терапију, која се заснива на антиепилептицима и витаминима, чиме се ублажава и отклања бол и ревитализује оштећени нерв. Јер, како објашњава неуролог др Јасмина Маливић, неуралгија је последица орган-

НАЈАВА ОЗБИЉНЕ БОЛЕСТИ

Симптопатске неуралгије изазване су неким обољењем централног и периферног нервног система, туморима, али и дијабетесом. У ширем смислу, у неуралгије спадају и болови код лумбоишијалгије или болних стања вратне кичме.

ских оштећења у периферном живцу, у делу одговорном за осетљивост, одакле се пројектују болни надражаји. Наша саговорница подсећа да се код многих обољења као симптом јавља неуралгични бол.

- Неуралгије могу да се јаве у сваком делу тела, свуда где пролазе нерви, живци. Најчешће су неуралгије тригеминус (можданог живца), које изазивају највеће болове. Догађа се да пацијенти имају неиздрживе болове, који некада захвате цело лице, каткад део, а понекад се тегобе јављају у доњој вилици. Има случајева кад несносан бол захвати ждрело или уши. Пацијенти лутају од лекара до лекара док не добију праву дијагнозу. Уколико их боли вилица, крену код зубара. Дешавало се да су неким болесницима извађени сви зуби јер се мислило да ту лежи узрок болова, док су неки с боловима у пределу ока оти-

ТЕГОБЕ ПОСЛЕ ХЕРПЕСА

- Честе су такозване постхерпетичне неуралгије, које се јављају после херпеса. Јаки болови могу да се јаве на површини где се појавила оспа. Болови могу да претходе појави херпеса, али и да се јаве за време или недељу-две после оспи. Болови су обично пратећи интензивним жарењем или сврабом. Честе су интеркосталне неуралгије, код којих се болови јављају у пределу између ребара - објашњава др Јасмина Маливић.

шли код офталмолога - наводи наша саговорница.

Присећа се и својих пацијената који су дуго лечени од упале ушног канала или средњег ува, све време трпећи болове због неуралгија. Др Маливић истиче да пацијенти, срећом, сада ипак мање лутају и брже стижу до специјалисте који поставља праву дијагнозу.

- Као терапија обично се прописују антинеуралгици, антиепилептици уз витамине из Бе групе и магнезијум. Већини болесника та терапија помогне, а има оних код којих се стање поправи без лекова. Дешава се да их болови муче неко време, па се не појављују годинама, а онда се поново активирају. Најтежи проблем настаје када артерије дођу у контакт с једром живца и тада је неопходна неурохируршка интервенција. Ипак, то је последња метода којој се прибегава у лечењу неуралгија - истиче докторка.

Према начину настанка неуралгије се деле на симптоматске и идиопатске, чији су узроци непознати. Симптоматске неуралгије настају због болести централног нервног система, разних тумора, али и деформације костију или зглобова (на пример, виличног зглоба) што се у суштини опет своди на компресију, притисак нерва.

Уколико се прегледима не може одредити обољење које изазива бол, закључујемо да се ради о идиопатској врсти. Лечење пре свега има за циљ да се пацијенту уклоне болови а да се истовремено покуша ревитализација периферног живца. Неуролошке болове не могу ублажити ни отклонити нестероидни антиреуматици, као што су диклофен или бруфен. Пацијент добија лекове антиепилептике, који мењају могућност нерва да пренесе надражај који резултира болом. Узимају се неколико месеци, док се неуралгични бол не повуче. Болови ретко могу да потрају дуже. Лековима и ви-

таминском терапијом утичемо на обнову нерва. Ако то не помаже, прибегава се неурохируршким методама, али то се ретко догађа - објашњава др Маловић.

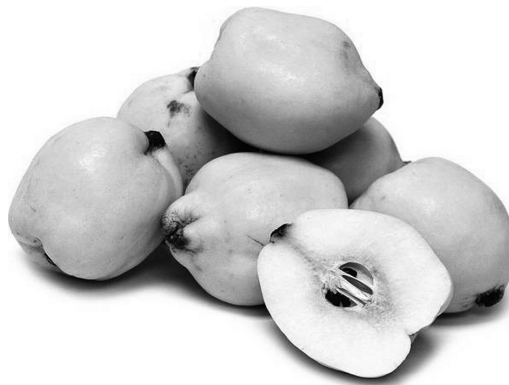
Чешће код жена

Статистике указују да на 100.000 становника 2,7 мушкараца и пет жена имају овај проблем, дакле двоструко је чешћи код жена. Др Маловић вели да се обољење најчешће јавља после 40. године, да су неуралгије у највећем броју случајева непознатог порекла, односно да се иза болова не крије ниједно озбиљно обољење које може да угрози живот пацијента.

Када је реч о превенцији овог обољења, савети су исти као и за многе друге болести. Здрав начин живота, добре навике у исхрани, рекреација, хигијена, као и периодични контролни прегледи лекара опште праксе могу да спрече многе болести у оквиру којих се јавља неуралгични бол.

За идиопатске неуралгије није могуће одредити неке специфичне превентивне мере. Ипак, како се чешће испољавају у пролеће и јесен, када је време хладно, а влажност ваздуха већа, неуралгични бол се може предупредити утопљавањем, односно заштитом изложених делова лица, главе или тела.

Бранка Јакшић
Извор: Магазин

Воће у исхрани

ДУЊА КАО ЛЕК

Идоба сирупа и таблета којима се ублажава јак и упоран кашаљ или лечи пролив, ко још мисли на лековиту дуњу. Тако овај жути јесењи плод много чешће заврши у ракији или џему, понекад и на врху ормара у старим сељачким кућама да замирише собу, него као мелем у кућној апотеци. То је штета, јер ова воћка, која сазрева у септембру и октобру, а своју пуну арому добаше крајеве.

Жуте плодове тешко је јести у свежем стању, јер су тврди, због изузетно велике количине целулозе коју садр-

же. Ипак, зато из сока или мармеладе од овог воћа можемо добити корисне количине пектина, угљених хидрата, органских киселина, које управо и дају специфичан освежавајући укус и арому. Дуња садржи танин, бројне минерале и богата је Бе и Це витаминима.

У народној медицини врло је цењена: употребљава се пре свега за ублажавање кашља и умирење желудачних тегоба. Најлековитије су заправо семенке, које, када се потопе у воду, дају слуз која помаже код кашља, али и код мањих опекотина, па се користи за облоге за отворене ране, брадавице и испуцале усне. Ова течност помаже и код декубиталних рана, насталих на кожи непокретних болесника, као и код хемороида.

Лековита својства има и сок од дуња, који употребљавамо за лечење слузокоже уста и желуца, али и код дијареје код деце. Кувани плодови садрже обиље пектина и то је главни разлог зашто се користе код болести црева и проблема са желуцем. Дуња помаже и код неуредних менструација, а једино коме се ова воћка не препоручује јесу труднице. Има података даје дуња делотворна и код Паркинсонове болести, гихта и реуматизма.

О. П.
Извор: Магазин

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

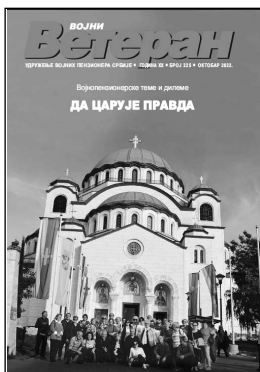

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Снимио:

Звонимир
Пешић

Година XIX. Број 225 ОКТОБАР 2022.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

Лист излази месечно.

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарад-
њи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београ-
да, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ
„Иванијум“), тел. 011/2644384 и
064/1735395; Клијенте прима: утор-
ком: од 17.00-19.00 часова;

За потребе војних пензионера оба-
вљаће следеће правне послове: да-
ваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз
накнаду по важећој адвокатској тари-
фи умањеној за 30 одсто (адвокат
Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахра-
не преко Удружења војних пензионера
Србије требало би да знате да услуге мо-
гу користити чланови УВПС, чланови њи-
хових породица, као и сви остали војни
осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комп-
летне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина
за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената
пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за
висину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице
преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се до-
бити у месним и општинским организа-
цијама УВПС, или директно на тел.
064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону
заказивање почасне јединице ради
одавања почаста преминулим
старешинама може се обавити
путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Ако се ваша памети буди
после вас,
онда је нећете користити
цели дан.*

*Ако ваше памети не буде
после вас,
брзо ће вас заборавити.*

*Толико је мудрости
изречено
да је тешко остати свој и
паметан.*

*Паметно је што си почео
да читаш.
Бићеш паметнији ако
прочиташ до краја.*

*Не буди паметан до
памети,
буди паметан до мудрости.*

Драган М. Живаљевић

TANJA^{dent}

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х